

REINTEGRAREA OAMENILOR ÎN ETATE ÎN SOCIETATEA DIN MOLDOVA

MANUAL PRACTIC

CUPRINS

Introducere	3
Regiunile incluse în proiect – oamenii în etate și organizațiile lor	5
Voluntariatul și voluntarii din Moldova de astăzi	8
Selectarea și instruirea voluntarilor	12
Organizarea activităților în grup ale voluntarilor	27
Susținerea, motivația și formarea grupurilor de voluntari și de oameni în etate	42
Concluzii și recomandări	49

INTRODUCERE

Oamenii de vîrsta a treia au o situație specială în societatea noastră. Numărul total al oamenilor în etate ajunge pînă la 20% din numărul total al populației. Mulți vîrstnici locuiesc singuri (în cele mai dese cazuri în satele, locuite numai de bătrîni). Situația lor materială nu acoperă costul coșului minim de consum (care în prezent depășește 100\$). În Moldova nu există conceptul de îmbătrînire. În ultimii ani Ministerul Muncii și Protecției Sociale a majorat treptat pensiile.

Proiectul “Reintegrarea Oamenilor în Etate în Societatea din Moldova”, demonstrează societății din Moldova potențialul oamenilor în vîrstă ca fondatori ai societății și ca persoane, care pot avea un rol important în furnizarea serviciilor sociale altor pături ale societății, precum și altor vîrstnici. Experiența grupurilor de ajutor reciproc, create în acest proiect, vor fi considerate drept model pentru viitorul proiect de susținere a serviciilor sociale. Ministerul Muncii și Protecției Sociale lucrează asupra viitorului proiect al strategiei sociale pentru oamenii vîrstnici și dezvoltării standardelor de oferire a ajutorului pentru bătrîni.

Reprezentanții Ministerului Muncii și Protecției Sociale erau bucuroși să fie implicați în seminarele de instruire și au participat la marea majoritate din activitățile propuse.

**Tatiana GRIBINCEA, Director al Departamentului Asistență Socială,
Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Republica Moldova
noiembrie 2004**



Începînd cu anul 2003 “Respirația a doua” și HelpAge International au conlucrat asupra proiectului “Reintegrarea oamenilor în etate în societatea din Moldova”, care a fost cu generozitate sponsorizat de EC TACIS IBPP și Development Co-operation din Irlanda.

Asociația “Respirația a doua” se ocupă de oamenii vîrstnici avînd drept scop crearea grupelor de ajutor reciproc în diferite regiuni ale Moldovei; cum ar fi Orhei și Chișinău, satele Cinișeuți – Rezina și Trinca – Edineț. Proiectul de activități a inclus întâlniri regulate și training-uri pentru vîrstnici, precum și pentru cîțiva lideri de ONG-uri (“Bătrînețe fără tristețe”, “Speranțele bătrînilor de la nordul Moldovei”, Asociația veteranilor din Orhei, Asociația veteranilor “Bunătațea”, Asociația de Nursing).

Pe parcursul a 24 luni în activitățile proiectului au fost implicați aproximativ 700 de vîrstnici, care au participat la 6 training-uri, 3 conferințe și 60 de întâlniri care au avut loc în aceste regiuni. Aceste activități au ajutat la dezvoltarea rețelei de lucru a organizațiilor non-guvernamentale cu și pentru oamenii vîrstnici, și a rețelei voluntarilor în etate cu scopul de a dezvolta societatea.

ONG-urile implicate în proiect continuă să colaboreze strîns între ele prin intermediul HelpAge International pentru 9 țări pe tot cuprinsul Europei de Sud-Est în sprijinul oamenilor de vîrsta a treia. Datorită neîntreruperii acestui proiect, “Respirația a doua” continuă să-și sporească productivitatea prin perfecționarea personalului.

S-au conturat multe rezultate neașteptate ale acestui proiect printre care se include și exprimarea interesului diferitelor ONG-uri de peste hotare. Un reprezentant al organizației “Respirația a doua” și un participant vîrstnic au fost invitați în Bulgaria de către Crucea Roșie din Elveția pentru a consulta crearea grupurilor de ajutor reciproc. Reprezentanții proiectului care includea și un participant vîrstnic, au fost, de asemenea, invitați să prezinte proiectul în fața cîștigătorilor de granturi TACIS IBPP la Kiev în octombrie 2004. “Respirația a doua” a fost rugată să consulte reprezentanții Crucii Roșii din Marea Britanie asupra lucrului cu persoanele vulnerabile de vîrstă înaintată din Georgia.

În timpul seminarelor conduse de HelpAge International și consultanții internaționali, cu care s-a lucrat pe parcursul proiectului, experiența acumulată în Moldova asigură o bază de instruire pentru alte grupuri de vîrstnici și ONG-uri din Bulgaria, România, Kîrghîzstan, Belarusia și chiar pentru organizațiile și persoanele de vîrstă înaintată din Vietnam!

Activitățile lansate în acest proiect vor fi continuate și dezvoltate în viitor de persoanele vîrstnice și ONG-uri.

Sperăm că informația ce urmează și experiența acumulate de oamenii vîrstnici ca voluntari și beneficiari, precum și de către ONG-urile pentru oamenii de vîrsta a treia din Moldova, vor servi drept inspirație și îndrumare practică utilă pentru alte grupuri de oameni vîrstnici, care vor să organizeze și alte ONG-uri, pentru conduceri locale și organizații donatoare pentru a trasa noi căi, în care ei ar putea încadra efectiv oamenii vîrstnici din comunele lor.

Irina BAICALOVA, director
Asociația Gerontologică “Respirația a doua”, Bălți
noiembrie 2004

REGIUNILE INCLUSE ÎN PROIECT – OAMENII ÎN ETATE ȘI ORGANIZAȚIILE LOR

Organizațiile din proiect, menționate mai jos, au fost susținute în activitățile lor din grupurile de ajutor reciproc și inițiative de avocatură de către o organizație „îndrumătoare”.

Trăsăturile caracteristice ale regiunilor implicate în proiect:

- O organizație neguvernamentală „îndrumătoare” își ia obligațiunile de a dezvolta metode participative de lucru cu oamenii în etate.
- Oamenii în etate din comunitate își exprimă dorința de a participa în proiect.
- ONG-ul a lucrat cu oamenii în etate, fiind beneficiari ca parte a activităților lor anterioare.
- Beneficiarii direcți sînt oamenii în etate, iar ONG-urile îi susțin în cele 5 regiuni. ONG-urile își iau obligațiunile de a facilita o integrare mai amplă a oamenilor vîrstnici în comunitate.
- ONG-urile își iau obligațiunile de a asigura susținerea oamenilor în etate vulnerabili de a crea modele noi de ajutor reciproc și avocatură în conformitate cu necesitățile, pe care ei înșiși le-au identificat și activitățile, pe care ei singuri le schițează și le implementează.
- ONG-urile își iau obligațiunile de a participa la seminarele organizate de „Respirația a doua” și HelpAge International și de a implementa planurile de acțiuni alcătuite la aceste seminare
- ONG-urile își iau obligațiunile de a contribui la întîlnirile liderilor în cadrul proiectului pentru a avea posibilitatea de a învăța unul de la altul și de a discuta în detalii problemele înîlnite
- ONG-urile își iau obligațiunile de a susține oamenii în etate în împărtășirea cunoștințelor acumulate cu alte părți interesate din guvern, mass media și alte organizații comunitare.

Asociația Obștească "Bătrînețe fără Tristețe" a fost înregistrată în aprilie 1999. Obiectivele Asociației sînt orientate la realizarea problemelor socio-mediceale a persoanelor de vîrsta a treia, copiilor abandonți prin crearea unui Centru de Zi pentru oamenii în etate. Asociația promovează Principiile Națiunilor Unite în vederea asigurării unei vieți decente pentru toate păturile din societate, inclusiv și persoanele de vîrsta a treia, indiferent de rasă, naționalitate sau orientare politică.

Echipa Asociației este compusă din Consiliul de Administrare, Comisia și membri ai Asociației. Asociația se ocupă și cu distribuirea ajutoarelor umanitare constînd din îmbrăcăminte nouă și uzată, încălțăminte nouă, cărucioare pentru invalizi, mobilier, produse alimentare, care au fost oferite păturilor social-vulnerabile, îndeosebi O.E. din localitățile din apropierea satului Cinișeuți și nemijlocit în localitatea dată. În anul 2003 Asociația a întreprins eforturi pentru a deschide o rută regulată pentru a lega satul Cinișeuți cu capitala Republicii Moldova, orașul Chișinău. De serviciile acestei rute beneficiază, în special, oamenii în vîrstă din sat.

Istoria acestei așezări își are rădăcinile încă din anul 1495, dar nu se știe exact cînd au apărut primii locuitori. În prezent satul Cinișeuți este un sat multicultural: moldovenii și ucrainenii locuiesc împreună. Pe parcursul mai multor decenii locuitorii acestui sat au luptat pentru a se ridica din sărăcie. În pofida tuturor relelor, în anii celui de al doilea război mondial cinișeuțenii au procurat din banii proprii un tanc și l-au trimis pe front. Se spune că nemții nici nu au intrat în satul Cinișeuți în anul 1941, deoarece îl considerau ca pe un obiect strategic.

La începutul secolului 20 în localitate erau circa 124 de ateliere pentru fabricarea oalelor, farfuriilor, ulcioarelor, țuruieciilor și a altor obiecte din lut. Din păcate, în prezent a rămas un singur atelier condus de domnul Constatin Zîngaliuc și care continuă să confecționeze țuruieci și animale din lut.

În perioada de tranziție din anii '90, cei din satul Cinișeuți, ca și sătenii din alte localități, s-au confruntat cu aceleași probleme, îndeosebi legate de finanțe și posibilitatea de a duce o viață decentă. Mulți săteni consideră că era mai ușor de trăit pe timpul sovieticilor: erau locuri de muncă, iar satul înflorea. În prezent locurile de muncă s-au redus, cei tineri au plecat la munci grele peste hotarele țării, bătrînii, în marea majoritate au rămas cu nepoții și pămînturile primite în proprietate. Actualmente, în satul Cinișeuți locuiesc 815 oameni în etate, dintre care 109 invalizi. În pofida tuturor dificultăților oamenii din Cinișeuți cred că viața se va schimba spre bine și eforturile lor în comun vor aduce beneficii tuturor.

„Organizația Veteranilor și pensionarilor din Orhei” la început era a organizație mică și se numea „Organizația veteranilor de război” în cel de-al doilea război mondial în cadrul armatei sovietice. Din martie 2000 organizația activează pentru a ocroti drepturile și interesele veteranilor și pensionarilor de toate categoriile și încadrarea lor în viața socială și culturală a țării. În prezent sînt 23 de voluntari, inclusiv coordonatorii și trainerii care lucrează cu beneficiarii în cadrul acestui proiect.

Orheiul de milenii a fost centru administrativ-politic și comercial, așezat pe calea comercială de la Marea Neagră și Dunărea spre Cernăuți și Livov, atît pe calea fluvială a Nistrului, cît și pe uscat. Din punct de vedere economic orașul Orhei a avut tradiții economice și istorice în dezvoltarea producției agricole, a industriei producătoare locale, ce ducea la dezvoltarea rapidă a economiei și creșterea populației după eliberarea Basarabiei în 1918.

La Orheiul Vechi în timpul săpăturilor arheologice a fost scoasă din neant străvechea cetate dacă, mai bine zis, zidurile din jurul ei, temelia cetății și sanctuarul. La fel au fost scoase la lumina zilei temelia vechii cetăți medievale, cu palatul pîrcălabului, temeliile bisericii creștine și a moscheii musulmane, locul mausoleului ultimului han, precum și mormîntul pîrcălabului, ruda lui Ștefan cel Mare.

Ștefan cel Mare și Vasile Lupu au jucat un rol important în dezvoltarea Orheiului. Anume Vasile Lupu a adus în Moldova lumina cărții, a tiparului, anume el a fost și ctitorul primei școli superioare din Moldova. În semn de înaltă recunoștință și stimă populația orașului și a județului Orhei, la începutul secolului XX, i-a înălțat domnitorului Vasile Lupu un minunat monument în centrul orașului Orhei. După ce monumentul a fost evacuat în România, la Craiova, și apoi restaurat la Chișinău în 2004, el a fost reinstalat la Orhei după 67 de ani de la prima sa înălțare.

Asociația de Nursing din Moldova a fost înregistrată în 1995 și acordă asistență medicală calitativă oamenilor în etate. Asociația este membră a Forumului European de Nursing. Are 38 de filiale în Moldova.

Grupul voluntarilor din cadrul Asociației de Nursing din Moldova numără 15 persoane din rîndul oamenilor în etate, activi, care au avut dorința să facă un bine și să-i ajute pe acei bătrîni, care sînt dependenți, singuri și săraci. Cu plăcere au dorit să se implice în această mișcare medici, asistente medicale, profesori, juriști, muncitori de rînd, foști lucrători sociali. Una din activitățile principale pe care și-a axat grupul de voluntari activitatea a fost îngrijirea la domiciliu a oamenilor în etate singuratici și ținutui la pat. Tipurile de servicii au fost diverse: asistență medicală, îngrijiri medicale, asistență socială, asistență spirituală, ajutor în gospodărie, diferite ocupații cu pacienții: citirea cărților, bibliei, discuții, plimbări la aer liber, însoțirea pacienților la biserică, creșterea florilor de cameră, educația pacienților pentru a se autoîngrijii.

Asociația Republicană a Pensionarilor „Bunătațea” a fost fondată în 1995 și are ca obiectiv oferirea susținerii materiale și spirituale unui număr mare de oameni vîrstnici din Chișinău. Asociația include un număr considerabil de persoane în etate social-vulnerabile și le asigură o protecție socială adecvată.

Chișinău – capitala Republicii Moldova. Prima mențiune documentară a Chișinăului ca localitate de pe valea Bîcului datează din 1436, de pe timpul domniei lui Ilie și Ștefan. Într-un ispisoc din 1966 se pomenșete deja despre tîrgoveții din Chișinău, dovadă că localitatea deja căpătase privilegiul de tîrg. Tot în acest timp pîrcălăbia de la Lăpușna se mută la Chișinău și localitatea începe să se dezvolte mai rapid. În 1834 guvernul țarist aprobă planul general de dezvoltare a orașului și mai apoi se înalță Catedrala cu clopotniță, avînd în jur o grădină publică. Aspectul Chișinăului s-a schimbat mult între anii 1845-70, cînd l-a avut ca arhitect pe Alexander Bernardazzi. În 1871 se dă în exploatare calea ferată Chișinău-Tiraspol, iar în 1889 – tramvaiul cu cai, care în 1913 devine tracțiune electrică. În anii interbelici, la Chișinău apar licee, gimnazii, școli, facultăți universitare și instituții culturale.

Chișinăul de astăzi constituie aproape un sfert din toată populația țării. Chișinăul s-a lărgit mult contopindu-se cu satele din jur, care astăzi sînt pomenite doar ca niște cartiere sau străzi ale Chișinăului (Mălina, Melesteu, Schinoasa, Buiucani, Ciocana, Visterniceni etc). Recensămîntul din 1989 indica că în Chișinău locuiau 661,4 mii de locuitori de diferite naționalități. În prezent populația capitalei numără circa 800.000 de locuitori.

ONG-ul „Spreațele Bătrînilor de la Nordul Moldovei” din Trinca a fost constituit și înregistrat în septembrie 2000 și are filiale în Edineț, Briceni, Ocnița și Dondușeni. Organizația activează avînd scopul de a crea și instrui echipe multidisciplinare medicale și sociale pentru promovarea îngrijirii la domiciliu a persoanelor în etate, apărarea intereselor oamenilor în etate și inactivi din societate, susținerea medicală și socială a oamenilor vîrstnici.

Satul Trinca are o istorie destul de veche. Cea mai veche așezare se află în peștera Scridon, care are o vechime de 80-85 de mii de ani. Niște date clare ne dovedesc existența satului în sec. XV pe timpul domniei lui Ștefan cel Mare.

În timpul stalinist din satul Trinca multe familii au fost deportate în Siberia, fiind numiți „culaci”. Aceste persoane au muncit din greu pentru a duce un mod de viață normal, dar din munca lor nu s-au ales nimic. Fiind deportați, averea lor a rămas în kolhoz. Mulți ani lor nu li se dădea voie să se întoarcă în casele lor părăsite și unii din ei au fost nevoiți să se stabilească cu traiul în satele vecine la rude. Nu aveau ce mîncă și nici din ce mîncă; nu aveau unde să se adăpostească. Totuși, pînă la urmă, unele familii au reușit să se întoarcă la casele lor.



În prezent populația raionului Edineț e de 315025 persoane, dintre care 92390 persoane de vîrstă a treia, ceea ce constituie 29,32% din întreaga populație. Populația comunei Trinca numără 3924 de oameni, dintre care 1100 persoane vîrstnice, iar 325 din ei necesită îngrijire la domiciliu. Majoritatea persoanelor în vîrstă locuiesc singure, unele sînt imobilizate la pat și depind de susținerea și ajutorul altora.

VOLUNTARIATUL ȘI VOLUNTARIII DIN MOLDOVA DE ASTĂZI

„Sîntem pretutindeni și oriunde,
Ne grăbim undeva, abia pășind.
Îngîndurați, cu privirile stinse
În ponosite haine, ieșiți parcă din morminte.

Căutăm ziua de ieri, de altă dată,
Cînd viața ne surîdea în față.
Fost medic, sudor, țăran, profesor –
Astăzi purtăm un singur nume – cerșetor.

Cerșim cu mîinile-ntinse, tremurînde,
Nu pomană – demnitatea nu ne permite,
Dar echitate socială, legi omenești pentru viață
Ca ea să nu moară-n noi flămîndă ...”

Fragment din “Ruga bătrînilor” de Petru BUNĂCALEA

Mulți voluntari care au fost intervievați pe parcursul proiectului și pregătirilor pentru acest manual au descris necesitatea lor venită din adîncul sufletului de a scăpa de sărăcia aceasta cronică, suferința și indignarea multor persoane din aceeași generație. Această secțiune explorează perceperea voluntarilor în etate, beneficiarilor și liderilor de ONG-uri despre voluntariat și motivele ce i-au făcut să devină voluntari.

„Principiile ONU prevăd posibilități pentru oamenii în etate de a se dezvolta alături de serviciile oferite de către comunitate, dar, totuși, oamenii în vîrstă din Cinișeuți spun: ”pînă la formarea acestor grupuri de susținere reciprocă nimeni nu s-a interesat de experiența și cunoștințele noastre.”

Valeriu MARCIUC, președintele Asociației “Bătrînețe fără tristețe”, Cinișeuți

După cum spune Anastasia Raicev, o voluntară de la Asociația de Nursing din Moldova: “ Acum oamenii în etate își pun un șir de întrebări: De ce am trăit o viață? Ce am făcut pentru societate? Ce a rămas în urma mea?”

Unii voluntari și beneficiari, care au fost implicați în proiect printr-un șir de activități de voluntariat, au găsit răspunsuri la aceste întrebări. Următoarea secțiune oferă cîteva păreri personale despre importanța voluntariatului în societatea contemporană din Moldova.

Ce înseamnă voluntar? De ce voluntariatul este important?

„Noțiunea de voluntar este bine cunoscută ca om care acționează benevol, din propria inițiativă, fără a fi pus sau impus de cineva să facă o anumită faptă, îndemnat numai de propria conștiință,

din îndemnul inimii. Această definiție o găsim în DEX – Dicționarul Explicativ al Limbii Române. În Moldova cuvântul *voluntar* e frecvent folosit pentru a descrie bărbații, care au participat la diferite acțiuni de apărare a patriei sau au salvat pe cineva de la moarte în cazuri excepționale: incendiu, înec, oprirea unui cal înnebunit sau a unui taur, vehicul în mișcare care poate pune în primejdie viața oamenilor. ”

Organizația Veteranilor și Pensionarilor din Orhei

“Problema protecției sociale a persoanelor de vîrstă a treia devine o problemă cu care se confruntă majoritatea țărilor, dar mai acută și mai stringentă ea este în țările ce sînt în curs de dezvoltare, printre care se află și Moldova. Societatea din Moldova a trecut printr-un șir de transformări esențiale la nivel social și economic. Populația este supusă unor permanente stresuri și lipsuri din cauza ritmului rapid de creștere a sărăciei și diminuarea eficacității familiei în protejarea și susținerea membrilor săi. Insuficiența veniturilor, în unele cazuri absența lor totală nu permite populației vîrstnice condiții decente de viață. ”

Cu toate că mulți voluntari și beneficiari sînt impresionați de faptul că principiile ONU recomandă “susținere de către comunitate” pentru oamenii în vîrstă, în realitate oamenii în etate au susținere numai de la grupurile de voluntari. ”

Asociația Nursing din Moldova

“Am lucrat timp de 32 de ani în medicină, oferind orice susținere posibilă oamenilor bolnavi. La vîrsta de 70 de ani m-am îmbolnăvit foarte tare. Cînd mi-am dat seama că nu pot să mă îngrijesc singură am fost îngrozită. M-am întrebat, ce să fac ? Eu cred că niște forțe supranaturale ne protejează; în acele clipe grele mesagerii lui Dumnezeu au adus lumină și bunătate în casa mea.

Eu le sînt recunoscătoare tuturor acelor care au avut grijă de mine și acelor, care lucrează cu atîta dăruire de sine. Este nevoie de multă inițiativă pentru a organiza o întîlnire cu oameni, care sînt bolnavi și întristați din cauza greutăților noastre. Vă rog să le transmiteți mulțumiri din adîncul sufletului tuturor celor, care fac parte din această echipă, fie ca Domnul să vă dea înzecit pentru tot ce faceți...”

ELENA, persoană în etate, invalidă, Chișinău

După cum Maria ilustrează, din partea mai multor organizații, un moment-cheie în recrutarea voluntarilor și obținerea accesului către beneficiari atunci cînd e posibil de a uni voluntariatul din proiect cu practice tradiționale de susținere reciprocă și voluntariatul din societatea lor.

Maria Cenușă, fost pedagog și inspector raional de învățămînt din Soroca. Dumneaei la fel a activat ca deputat raional și secretară a Comisiei de Cultură și Învățămînt.

” Voluntar este persoana, care se oferă să facă un serviciu de bunăvoie și dezinteresat. Socot că sînt voluntară de cînd mă țin minte. În timpul războiului împărțeam cu vecinii ultima bucă de pîine, în pofida faptului că tatăl era pe front și nouă ne era greu să supraviețuim. După război tata a decedat și situația în familie a devenit foarte grea, dar mama ne învăța să nu desperăm, să fim buni și să propunem ajutorul nostru celor, care au nevoie de el.

În timpul foametei în sat mulți mureau de foame. Bunica avea două vaci și deseori mă trimitea să duc produse lactate celor bolnavi. Văzînd chinurile celor bolnavi, duceam produse alimentare

și fără știrea bunicii. Din 1954, pînă a ieși la pensie, am fost activistă în sindicate, care socot că-i tot un lucru de voluntariat. ”

MARIA, voluntară, Asociația “Bunătatea”, Chișinău

” Noi ajutăm oamenii în etate, semenii noștri; noi ajutăm celor, care se află în situații foarte dificile. Facem aceasta fără plată, din cuget curat. Un voluntar nu poate fi indiferent față de durerea altuia și inspiră speranță, mărinimie și aduce bucurii oamenilor în etate. ”

Organizația Veteranilor și Pensionarilor din Orhei

“Ca voluntară în Trinca eu am observat impactul voluntariatului nostru asupra beneficiarilor noștri:

- Ei au devenit mai sociabili,
- Ei sînt mai optimiști în viitorul lor,
- Ei au căpătat încredere în abilitățile lor,
- Ei doresc să trăiască,
- Ei simt că sînt “cineva”,
- Ei simt că oamenii îi iau în seamă,
- Ei sînt gata să dea din puținul pe care îl au,
- Ei privesc lumea din jur cu alți ochi,
- Ei simt necesitatea de avea grijă de igiena personală și de casa unde locuiesc. ”

Voluntară, satul Trinca

Cine e voluntar?

Vîrsta voluntarilor din Orhei e de 55-75 de ani, iar cea a beneficiarilor variază între 60 și 97 de ani. Acest grup de vîrstnici e puțin mai numeros decît celelalte ONG-uri. Majoritatea voluntarilor sînt români/moldoveni și sînt mai multe femei voluntare decît bărbați. Voluntarii se deosebesc în dependență de localitatea proiectului, spre exemplu, în Chișinău multe activități sînt făcute de către profesioniști, ieșiți la pensie, pe cînd în Cinișeuți, fiind sat, majoritatea voluntarilor sînt lucrători de rînd, ieșiți la pensie.

“Voluntarii sînt blînzi și buni la inimă, în pofida faptului că ei înșiși sînt în marea majoritate săraci. Voluntarii din Orhei au multe calități speciale în așa fel făcîndu-i potriviți pentru a lucra cu beneficiarii în vîrstă. Ei, de obicei, sînt diplomați, senzitivi și foarte comunicativi, avînd grijă de beneficiari, de parcă ar fi familia lor. Unii voluntari au și cunoștințe medicale, pe lîngă alte aptitudini folosite în lucrul lor de voluntari.”

Raport de la Organizația Veteranilor și Pensionarilor din Orhei

” Voluntarii Asociației sînt oameni în etate activi care-i ajută atît pe acei, care luptă pentru a duce o viață independentă, cît și pe cei care sînt izolați și săraci. Medici, asistente medicale, profesori, avocați, foști asistenți sociali și alți voluntari sînt toți implicați în această mișcare.”

Raport de la Asociația Nursing din Moldova

Pe parcursul seminarului de planificare inițială și în capitolele ce urmează ale acestui manual reprezentanții oamenilor în etate au examinat câteva obstacole, care ar putea apărea în fața voluntarilor potențiali din anumite grupuri social-economice care, în principiu, ar putea deveni voluntari.

De ce să devin voluntar?

"Eu sînt nespuse de bucuroasă că am devenit voluntară. M-am simțit că pot ajuta pe cineva, mi-am făcut mulți prieteni, m-am bucurat de atenția atîtor oameni în etate. Numai dînd vodavă de bunăvoință am simțit cordialitatea lor. Am fost feliitată cu ocazia diferitelor sărbători. Mereu am fost ocupată și timpul, trecut pe neobservate, m-a făcut să uit de toate greutățile proprii. Cît de multe persoane interesante am cunoscut! Mult am călătorit. Am lucrat în tandem cu soțul meu, copiii și nepoții; toți am fost implicați în voluntariat. M-am simțit mai tînără, uitam că sînt pensionară. Citesc mult, ca să am ce povesti beneficiarilor mei. Sînt recunoscătoare grupului din organizația cu care lucrăm cot la cot, împărțîșindu-ne exemplele din activitatea fiecăruia. La rîndul meu, am atras pe alți voluntari și sper că acest proces să fie interminabil. Încadrați-vă în voluntariat și vă veți simți mai tineri, mai optimiști, necesari multor din jur și atunci viața va avea sens!"

Eleonora BOGUȘ, 63 ani, voluntară, Orhei

"Cînd s-a vorbit pentru prima dată cu oamenii în etate despre voluntariat reacția lor a fost destul de negativă, dar această atitudine pe parcurs s-a schimbat și oamenii în etate au început să dorească să se ajute reciproc, să comunice, să învețe unul de la altul și să fie utili pentru societate, în pofida faptului că societatea pare că i-a uitat."

"În grupurile mici de voluntari oamenii în etate își împărtășesc bogata lor experiență cu generația mai tînără și uneori au posibilitatea să cîștige ceva bani în plus. Lucrul în grupuri mici le-a oferit posibilități de a înțelege ce înseamnă voluntariat și s-au găsit metode de a se autorealiza în condițiile prezente."

Valeriu MARCIUC, președinte, "Bătrînețe fără Tristețe", Cinișeuți

Voluntarii simt că lucrul lor nu e în zadar...

- "Noi vedem cum voluntarii care lucrează cu oamenii în etate primesc o satisfacție morală atunci cînd ei văd rezultatele lucrului lor: ei au plăcere de la faptul că pot ajuta pe cineva
- Ei simt că oamenii în etate așteaptă cu nerăbdare vizitele lor
- Ei își fac mulți prieteni
- Ei sînt în stare să organizeze diverse activități cu oamneii în etate
- Ei își formează deprinderi noi prin voluntariat'

Alexandra TETIU, director, "Speranțele bătrînilor din Nordul Moldovei"

Voluntarii implicați în alte forme ale programelor de îmbătrînire activă, de asemenea, raportează că lor le place să fie implicați în comunitățile lor locale și simt că ei fac ceva util.

"Seara ne așezăm pe prisma casei cu bătrîna și ne aducem aminte de ceva interesant din viață,

de întâlniri de la Primărie cu ceilalți voluntari, despre cum am fost la Bălți și Chișinău la conferințe, despre cum am fost la Ungheni cu o expoziție”.

Constantin ZÎNGALIUC, stăpînul unicei fabrici mici din Cinișeuți, voluntar activ

Prin aceste reacții din partea beneficiarilor și din mass media locală și națională potențialii voluntari află că ei pot avea un impact atât asupra propriei situații cît și asupra situației altora...

”Am devenit voluntară nu demult, dar am venit cu plăcere, deoarece vreau să-i ajut pe cei mai slabi ca mine. Doar fiind pedagog, am ajutat toată viața pe cineva. Atunci cînd mă întînesc cu beneficiarii îmi amintesc de activitatea mea cu copiii; oamenii în vîrstă, de asemenea, au nevoie de susținere și se bucură mult cînd le vine cineva în casă ca să-i asculte. Desigur, majoritatea au nevoie de ajutor material, dar mai există și altă latură – partea morală, spirituală și psihologică.”

Anastasia RAICEV, voluntară, Asociația Nursing, Chișinău

Selectarea și instruirea voluntarilor

Pentru a identifica, a recruta și a pregăti voluntari, care să fie în stare să îndeplinească sarcinile identificate în Secțiunea E, cele 5 ONG-uri, împreună cu organizația “Respirația a doua” și HelpAge International, au dezvoltat niște modele de întâlniri informative, instruirea voluntarilor și sisteme de îndrumare, enumerate mai jos.

Pe parcursul întâlnirilor inițiale în cadrul proiectului reprezentanții ONG-urilor au discutat în grupuri mici despre planificarea întâlnirilor cu potențialii voluntari în etate.

Ei au discutat:

- Unde și cînd?
- Cine?
- Cum oamenii în etate vor fi invitați?
- Alte chestiuni de organizare?
- Cît timp va dura întîlnirea?
- Discuții în grupuri mici sau discuții cu un auditoriu mare?
- Cum reprezentanții se vor prezenta, cum vor prezenta proiectul și cum vor explica planurile lor?
- Ce întrebări vor fi puse pentru discuție?
- Cum ei vor promova aceasta?
- Cum se va încheia întîlnirea și cum vor explica ce se va petrece mai departe?

Următoarele idei au fost discutate ulterior de către toți participanții la seminar:

- ”Eu pot organiza o întîlnire la mine acasă. Eu pot invita și tineri pentru ceva distracții ca să-i atragă pe bătrîni. Se poate de făcut ceva mîncare. Noi putem să-i rugăm pe bătrîni să vorbească despre copilăria lor și despre obiceiuri vechi. ”
- ”Trebuie de găsit oameni în vîrstă care pot să invite la ei acasă, adunîndu-i pe alții cu idei asemănătoare. Ei pot vorbi despre trecut și despre aceea ce vor ei să facă acum. ”
- ”De inițiat grupuri de voluntari ca să contacteze oameni în etate care nu au pe nimeni și n-are cine să-l îngrijească și de organizat vizite. Dacă unii bătrîni nu pot ieși afară din casă lor li se poate oferi ceva pe măsura intereselor lor, spre exemplu, cusutul. Noi putem petrece diverse sărbători acasă la oameni.”

- "Mult ajutor umanitar a fost distribuit cu ajutorul organizației noastre așa că noi deja avem o bază de date a persoanelor în vîrstă vulnerabile și ele ne cunosc în urma vizitelor noastre."

Lista ce urmează a fost alcătuită de reprezentanții ONG-urilor la sfîrșitul primului an de activitate și include unele metode noi:

Metode folosite de către ONG-uri pentru a desfășura întâlniri cu oamenii în etate:

- De folosit fotografii din tinerețea oamenilor în vîrstă pentru a provoca discuții
- Discuții în grupuri mici (spre exemplu: despre medicina populară, contribuțiile oamenilor în etate)
- Metode de "piramidă" pentru a identifica oamenii în etate, spre exemplu: fiecare voluntar găsește 5 bătrîni
- Este oferită mîncare la sfîrșitul întîlnirii
- Întîlnirea a vut loc acasă la un bătrîn
- Întîlnirea a avut loc la piață (căci deja se termina ziua de lucru)
- Întîlnirile au avut loc, fiind parte a unei sărbători oficiale

Idei din partea reprezentanților oamenilor în etate la un seminar în cadrul proiectului din iunie 2003

Punctele-cheie la primele întîlniri cu oamenii în etate au fost:

- Întrebați bărbații în etate din grup, cum pot fi implicați pe alți bătrîni. Această metodă poate fi folosită pentru a reprezenta grupurile etnice
- Verifică datele altor evenimente, precum alegerile sau strîngerea roadei
- Asigurați-vă că participanții în etate sînt în stare să vină la locul întîlnirii – fizic și financiar, dacă ei trebuie să plătească pentru transport pentru a ajunge acolo

Conținutul întîlnirilor:

"De la începutul proiectului Asociația "Bătrînețe fără Tristețe" a organizat 3 întîlniri cu 45 de oameni în vîrstă în raionul Rezina. Grupul a discutat despre voluntariat; ce este aceasta și cum este efectuat."

În timpul training-ului inițial și a seminarului de planificare a proiectului cu reprezentanții oamenilor în etate au fost folosite diverse exerciții pentru a atenționa asupra empatiei față de situația celor mai dezavantajați oameni în etate din societate. Multe din aceste exerciții au fost repetate la întîlnirile de recrutare a voluntarilor, care au avut loc în comunitățile ONG-urilor.

Putere și fără de putere:

- Ne gîndim în liniște la o situație unde ne-am simțit fără de putere. Participanții sînt rugați să se gîndească la ceea ce au simțit și de ce au avut așa reacții. Aceste gînduri sînt împărtășite cu un alt participant, care la rîndul său, s-a gîndit la o situație unde el s-a simțit cu putere.
- Sculptorii și lutul. Grupa este separată în două subgrupe. O grupă trebuie să se miște așa cum cealaltă grupă încearcă să-i modeleze. Grupa II (sculptorii) este rugată să dea forma dorită a lutului. Cînd Grupa I a ghicit forma în care ei au fost transformați, ambele grupe își exprimă părerea despre exercițiu.

Sculptorii sînt rugați să fie tandri cu lutul, mai ales dacă careva din participanți este neputincios

Ageism:

- Participanții sînt divizați în grupe și li se oferă cîte o foaie Vatman. Grupei I i se dă fraza “Oamenii în etate sînt...” pentru a o completa; cealaltă grupă este rugată să completeze fraza “Tinerii sînt...” cu orice adjective sau păreri posibile.
Acestea trebuie să fie atît pozitive, cît și negative. Participanții sînt rugați să fie cît mai sincer posibil. După ce ambele grupe prezintă cele scrise, conducătorul schimbă frazele în așa fel ca “Tinerii sînt...” devine “Oamenii în etate sînt...” și viceversa. Grupa este întrebăată dacă listele descriu numai tinerii sau numai oamenii în vîrstă.
- Participanții sînt rugați să definească cuvîntul “ageism” și să dea exemple din propria experiență. Definiția lor este comparată cu definiția: “Tratarea oamenilor într-un mod negativ din cauza vîrstei lor prin purtare sau atitudine intenționată sau nechibzuită”. Apoi participanții sînt rugați să se gîndească la obstacolele nechibzuite sau intenționate ce pot amesteca oamenilor în etate să participe pe deplin în activitățile organizațiilor lor și de a schița planuri pentru soluționarea acestora.

Conștientizarea oamenilor în etate și a necesităților lor:

- ONG-urile îi roagă pe voluntari să vorbească despre situația oamenilor în vîrstă în comunitățile lor și despre necesitățile lor tipice și contribuțiile aduse de către oamenii în etate. Aceasta diferă în dependență de activitățile voluntarilor selectate de oamenii în etate în fiecare localitate a proiectului.
- Voluntarii vorbesc despre experiența lor în voluntariat, despre obligațiunile și deprinderile necesare și despre ce au ei din faptul că sînt voluntari.

Spre exemplu, în Trinca,

”Voluntarul-formator vorbește despre îngrijirea la domiciliul persoanei, care dorește să devină voluntar. Formatorul comunică că voluntarii nu au grijă doar de latura medicală, ci și de:

- Nutriție și mîncare,
- Aer curat,
- Susținere emoțională,
- Să fie în stare să se deplaseze,
- Să se odihnească,
- Să fie apărat,
- Comunicare,
- Informație,
- Recuperare,
- Învățare (cum să ne păstrăm sănătatea).
- Participanții sînt încurajați să se gîndească la diferența dintre “dezvoltare pentru (sau “a reprezenta pe”) “dezvoltare cu” și “dezvoltare de către” oamenii în etate și să analizeze experiența personală de inițiative comunitare, care corespund acestor diferite categorii.

În unele cazuri organizatorii pot să simtă necesitatea ca la acest moment să se împărtășească cu următoarele:

Principii de împuternicire a oamenilor în etate

Acestea sînt cinci principii elaborate de către organizații, care se ocupă cu oamenii în etate și care sînt membri ai Rețelei HelpAge International pentru Europa Centrală și de Est.

Principiul 1: Ascultă oamenii în etate

- Fă un efort pentru a-i asculta activ și a-i înțelege.
- Fii sensibil la cultură și comunitate.
- Include pe toți în timpul consultațiilor.

Principiul 2: Bazează-te pe capacitatea oamenilor în etate

- Recunoașteți capacitatea oamenilor în etate.
- Oferă oamenilor în etate obligațiuni și responsabilități.
- Încurajează participarea activă.
- Monitorizează oamenii în etate în luarea inițiativei.
- Învăță pe baza experienței și cunoștințelor altora.
- Bazează-te pe dorința de a ajuta și de a lucra.

**Principiul 3: Creează un parteneriat bazat pe onestitate și realitate**

- Fii sincer în privința limitelor organizației.
- Acceptă limitele oamenilor.
- Ai grijă mai întâi de necesitățile de bază, atunci când e cazul.
- Atrage atenție la necesitățile psihologice și sociale.
- Încurajează cooperarea.

Principiul 4: Plasează oamenii în etate în centrul serviciilor

- Respectă drepturile omului.
- Respectă diferențele.
- Dă dovadă de respect.
- Permite-le oamenilor în etate să aibă alegerea și libertatea de a risca atunci, când ei doresc aceasta.
- Fii corect și transparent cu oamenii în etate.
- Prețuiește oamenii în etate.
- Nu-i considera pe oamenii în etate ca aparținând aceluiași grup omogen.

Principiul 5: Include oamenii în etate în societate

- Rețea.
- Cultivă spiritul de susținere în comunitate.
- Integrează oamenii în etate în societate.

După cum au observat voluntarii din Trinca este necesar de a organiza periodic training-uri de recrutare și întâlniri de selectare, deoarece unii voluntari pot să-și schimbe locul de trai sau să decedeze. Plus la toate, liderii de voluntari și organizatorii vor trebui să decidă, cum de divizat orice training de "începători" care are loc înainte de recrutarea voluntarilor de la un training mai practic odată ce voluntarii au fost deja selectați și și-au luat deja angajamentul de a deveni voluntar.

"Luând în considerație rolul și responsabilitatea fiecărui membru și faptul că membrii echipei se pot schimba, ONG-ul trebuie să fie permanent instruit și informat despre serviciile de îngrijire la domiciliu (tratamentul decubitelor, schimbarea lenjeriei de pat, igiena personală etc.), hrănirea pacientului, susținerea bolnavului terminal."

Criterii de selectare a voluntarilor potriviți

Așa cum conținutul informației și întâlnirile de instruire variază în dependență de activitățile oamenilor în etate tot așa și criteriile de selectare a voluntarilor potriviți vor varia cum, spre exemplu, potențialii voluntari de îngrijire la domiciliu și voluntarii care se ocupă cu plantele medicinale. Organizatorii sau liderii de ONG vor trebui să discute cu membrii lor și cu beneficiarii despre calitățile, pe care ele consideră esențiale pentru o activitate sau alta efectuată de către voluntari. În conformitate cu reacțiile voluntarilor de la cele 5 ONG-uri implicate în proiect, următoarele prezintă o “specificare a unei persoane voluntar” cu ajutorul căreia are loc selecția.

• ABILITATEA DE A ACCENTUA ȘI DE A ASCULTA PE ALȚII

Este important de a diferenția aceasta de pe aceeași poziție ca și beneficiarii. După cum au observat câțiva voluntari, de la început, toți oamenii în vîrstă pe care i-au întâlnit doreau să fie auziți, deoarece ei simțeau că nimeni nu-i ascultă. O altă persoană în etate nu e neapărat în stare de a asculta despre aceea ce părere are o altă persoană în etate despre situația ei.

“Voluntarii din Cinișeuți care lucrează cu oamenii în etate spun că nu este întotdeauna ușor; fiecare are părerile sale și este important de a cunoaște cum să ne punem în locul altora așa ca să-i înțelegem mai bine, să cunoaștem cum e să fii un om în vîrstă în societate – deseori în izolare, fără nici o susținere și uitat de către societate.”

Voluntarii trebuie să fie în stare să asculte oamenii în etate, deoarece aceasta o doresc beneficiarii. În lucrul cu oamenii în vîrstă cel mai important lucru este ca cineva să fie în stare să le atragă atenția cuvenită și să le ofere susținere morală, deoarece mulți bătrîni sînt deziluzionați de faptul cum îi tratează societatea. Oamenii în etate sînt istoria noastră de viață.

• ÎNCREDERE

Ca voluntari oamenii în etate și alți voluntari depind de contribuția dvs. Dacă voluntarul întârzie beneficiarul în vîrstă poate să flămînzească, să-i fie frig, să uite de medicamente, să se simtă singuratic sau pur și simplu să-și facă griji. Atunci cînd beneficiarii izolați au încredere în voluntari ca ei să-i unească cu lumea din jur, fiind punctuali și ținîndu-se de cuvînt astfel comunicînd niște mesaje puternice de respect față de demnitatea și valoarea altei ființe umane.

Voluntarii noștri în etate sînt punctuali și disciplinați atunci cînd ei vin să lucreze pe parcurul orelor de primire, ei cu toții ajută la soluționarea problemelor.

Noi sîntem punctuali, modești și gata să le oferim susținere morală oamenilor în etate.

• RĂBDARE

Beneficiarii în vîrstă posibil că nu se deplasează atît de repede, cum o făceau cîndva, memoria poate să-i dea de gol, ei pot să nu audă ceea ce li se spune prima dată, ei pot să fie nestăpîniți. Voluntarii sînt instruiți ca să țină piept acestor provocări, dar nu fiecare are răbdarea necesară în aceste circumstanțe...

Dacă persoana în vîrstă nu primește voluntarul într-un mod binevoitor sau e suspicios, voluntarul trebuie să aibă răbdare.

• ONESTITATE

Mulți oameni în etate se simt amăgiți de către societate astfel în afară de răbdare voluntarii mai

au nevoie să fie în stare să demonstreze că ei sînt sinceri și că în ei se poate de avut încredere. Voluntarii trebuie să fie generoși spiritual și să se dedice plenar, să nu întărească neîncrederea pe care oamenii în etate o au față de societate. Mulți voluntari prețuiesc îndeosebi încrederea pe care o au în ei beneficiarii în etate.

Fiecare beneficiar este o individualitate și pentru a inspira încredere voluntarii trebuie să lucreze asiduu asupra lor.

Dacă o persoană e închisă în sine, zgîrcită și nesociabilă atunci această persoană nu este potrivită pentru a fi implicată în mișcarea de voluntariat. Pentru voluntari oamenii în etate sînt la fel ca și pacienții pentru doctori.

• DIPLOMAȚI ȘI FĂRĂ A JUDECA

Oamenii în etate sînt foarte diferiți unul de celălalt ca și fiecare din societate. În afară de faptul că voluntarii nu trebuie să condamne orice acțiuni sau acțiuni emotive, ei trebuie să demonstreze că sînt în stare să evite exprimarea părerilor formate despre voluntarii săi în etate.

Înainte de a-i cunoaște bine pe oamenii în etate, voluntarii trebuie să fie atenți în discuțiile despre politică, evitînd riscul de a ofensa. Persoana în vîrstă are nevoie de susținere, și nu de un rival politic. Voluntarii la fel trebuie să fie atenți atunci cînd vorbesc despre religie. Religia este ceva care-i privește pe fiecare în mod personal.

Noi considerăm libertatea cuvîntului, libertatea în exprimare a opiniilor și a drepturilor juridice și religioase.

• ABILITATEA DE A RECUNOAȘTE LIMITELE FIECĂRUIA

Voluntarii sînt martori la suferință și disperare și unor voluntari le vine greu să accepte că există limite în ceea ce ei pot sau trebuie să facă pentru beneficiari. Uneori unii voluntari potențiali au probleme în împărtășirea acestor probleme cu voluntarii-colegi astfel nefiind în stare să ceară susținere în soluționarea propriilor frustrații.

‘Voluntarii nu trebuie să promită lucruri, pe care ei n-o să fie în stare să le facă. Este mai bine de recunoscut că unele lucruri sînt imposibil de făcut.’

‘Noi lucrăm cu voluntarii într-un mod conștient și deschis astfel ca ei să aibă posibilitatea să ne înțeleagă și ca lucrul nostru să fie sporit.’

• DORINȚA DE A ÎNVĂȚA ȘI DE A ÎNVĂȚA CONTINUU:

Pentru a participa efectiv în acest model, potențialii voluntari trebuie să fie doritori de a învăța de la înșiși oamenii în etate, de la alți voluntari mai experimentați. De la voluntari se așteaptă ca ei să contribuie cu experiența și deprinderile lor în orice mod posibil.

Voluntarii trebuie să citească ca ei să poată răspunde la multe întrebări ale oamenilor în etate. Informația pe care o avem despre beneficiari trebuie să fie adecvată, exactă și concretă.

• DISCREȚIE

Pentru ca beneficiarii în etate și alți voluntari să aibă încredere, voluntarii din așa domenii ca îngrijirea la domiciliu trebuie să respecte cînd să păstreze informația în cadrul împrejurărilor de susținere a grupului de voluntari. Neputința voluntarului de a simți cînd informația trebuie să rămînă confidențială poate cauza daune nu numai încrederii beneficiarilor, dar și reputației grupului de voluntari.

• ALTE DEPRINDERI UTILE

După cum un coordonator al voluntarilor din Orhei a comentat: “voluntarii sînt niște oameni simpli și obișnuiți”, dar totuși natura modelului de voluntariat apreciază deprinderile și experiențele fiecărui voluntar în parte și caută să-l mobilizeze pentru binele comunității locale.

Voluntarii care au activate anterior în medicină îi instruiesc pe alți voluntari cum să ajute în diferite cazuri, ce medicamente ar trebui să primească beneficiarii și cum să măsoare tensiunea

Noi aflăm despre interesele oamenilor în etate, organizăm ajutor reciproc în rîndul oamenilor în etate și îi asigurăm cu ziare atunci cînd e posibil.

Succesul lucrului cu oamenii în etate cere cunoașterea modului de viață, a problemelor, necesităților oamenilor în etate, la fel și cunoașterea diverselor activități și servicii care le-ar corespunde.’

Eu folosesc muzica pentru a alina durerea, ne aducem aminte de trecut, invocăm emoțiile și ofer susținere personală. Ne place să glumim și eu întotdeauna încerc să găsesc glumele care îi plac pacientului.

Selectarea voluntarilor adecvați:

Eleonora selectează voluntarii în care are încredere, care ea simte că-s de nădejde. De la început au fost selectați 8 voluntari dintre care au rămas 6 și 5 din ei sînt foarte activi.

Pentru a aprecia dacă voluntarul potențial se potrivește cu criteriile identificate de către oamenii în etate și ONG-uri, voluntarii și liderii ONG folosesc cîteva metode diferite. În Orhei, Edineț și Trinca au fost folosite următoarele metode, deseori ele fiind combinate:

• Discuție față-n față

Aceasta este foarte important dacă reprezentanții doresc să cunoască mai mult despre motivația potențialilor voluntari. Totuși întîlnirile față-n față pot avea o nuanță negativă dacă nu se face tot posibilul ca voluntarii să se simtă bine, la locul lor.

• Auto-evaluarea

Unul din coordonatorii voluntarilor din Orhei a declarat că după frecventarea unei întîlniri de informare trei voluntari potențiali au hotărît să renunțe la munca aceasta.

Această opțiune poate fi foarte efektivă dacă potențialilor voluntari li se oferă posibilitatea de a discuta orice ce-i frămîntă înainte de a pleca. În unele cazuri poate să fie că doar lipsa de încredere poate să-i facă să renunțe. Liderii de voluntari și coordonatorii, de asemenea, trebuie să cunoască ce măsuri trebuiesc întreprinse atunci cînd un voluntar care, evident, nu se potrivește, dorește să continue activitatea.

• Discuții în grup

Dacă e vorba de o întîlnire pentru informare atunci poate să fie mai comod să selectezi din grup. Pentru unii acest proces poate să fie cunoscut, mai ales, dacă în acel cerc toți se cunosc și poate fi foarte reușit cu un moderator adecvat. Reprezentanții voluntarilor pot să aibă mai puțină influență la selectare decît comunitatea în general și, în unele cazuri, aceasta poate fi inaccesibilă pentru unii membri mai timizi ai grupului.

Considerațiuni adiționale:

- După cum este indicat în punctele de mai sus, este deosebit de important să fie monitorizat profilul grupului de voluntari pentru a se asigura că voluntarii reprezintă diversitatea populației, pe care ei îi deservește și care au nevoie de susținerea lor. În acest proiect aceasta a fost depistat cu ajutorul unor chestionare pentru voluntari. Dacă unele grupuri nu participă – întrebați-le de ce.
- Deoarece unul din criteriile subliniate de către voluntari a fost onestitatea, grupul dvs. poate să ceară de la voluntari ca să prezinte o recomandare/referință de la un membru stimat al comunității. Aceasta poate fi complicat dacă concepția respectivă e ceva nou pentru comunitatea locală și va trebui de gândit bine, cum de cerut aceasta într-un mod delicat.

Instruirea coordonatorilor de voluntari și a liderilor

Pe parcursul proiectului experți internaționali, HelpAge International și “Respirația a doua” au organizat training-uri, vizite de susținere și îndrumare pentru a le da posibilitatea reprezentanților oamenilor în etate să-și dezvolte deprinderi pentru a spori eficacitatea organizațiilor lor.

La fiecare seminar au participat cel puțin 2 reprezentanți ai fiecărei organizații, care ulterior își împărtășeau experiența grupului lor cu alți reprezentanți ai rețelei. La seminare și vizite de susținere erau discutate activitățile din proiect din fiecare ONG și impactul. Reprezentanții trebuia să participe la sesiunile de planificare ale acțiunilor la seminare și după ele, să se împărtășească cele învățate altor voluntari din grup.

Secțiunea ce urmează subliniază o selecțiune de exerciții, care s-au efectuat pe parcursul seminarelor din cadrul proiectului și care, reprezentanții oamenilor în etate, le-au împărtășit mai apoi grupurilor de voluntari:

Prezentarea Întîlnirii de planificare a proiectului, mai 2003

Proiectele:

- Au un scop bine definit
- Sînt planificate, implementate și evaluate pe parcursul unei perioade definite de timp
- Au o furnizare determinată în prealabil a resurselor
- Folosesc metode specifice de lucru

Proiectele eșuează, deoarece:

- Nu este acordat suficient timp pentru pregătire și gîndire înainte de a începe lucrul.
- Sînt probleme de ordin organizatoric: nu sînt destui bani, nu este destul timp. Aceste probleme sînt des legate de planificarea proastă.
- Beneficiari propuși sînt incluși foarte puțin. Un proiect va fi durabil, dacă sînt incluse active reale și persoane, pe care intenționați să le ajutați. Aceasta înseamnă că proiectul poate continua și după ce el se va finisa, organizația continuîndu-și activitatea.

Exerciții de planificare a proiectului

Participanții au studiat principalele elemente ale procesului proiectului cu ajutorul a șase întrebări în grupuri mici de lucru și dezbateri plenare. Participanții erau încurajați să se concentreze la fiecare întrebare și să nu se grăbească. Atunci cînd persoanele responsabile pentru planificarea proiectului se grăbesc să decidă activitățile fără să se gîndească de ce are nevoie proiectul și ce se va schimba, dacă proiectul va avea succes. Aceste elemente sînt cruciale în atingerea unui proiect cu succes.

JUSTIFICAREA: Ce problemă intenționează să trateze proiectul?

Un proces de gândire asupra întrebării “De ce este nevoie de acest proiect? Ce problemă va soluționa acest proiect?”

Participanții au discutat proiectul “Reintegrarea oamenilor vulnerabili în etate în societatea din Moldova”. Cu ce probleme se confruntă oamenii în etate din Moldova?

După lucrul în grupuri mici și dezbateri plenare au fost identificate următoarele probleme principale:

- Oamenii în etate sînt izolați și singuratici. Tinerii au emigrat pentru lucru și au lăsat bătrînii singuri. Unora nu le pasă de rudele lor bătrîne.
- Oamenii în etate suferă de sărăcie din cauza pensiilor mici și a lipsei unui loc de muncă. Guvernul nu are suficiente resurse pentru a satisface necesitățile lor. După căderea sistemului sovietic banii au fost devalorificați și mulți oameni în vîrstă și-au pierdut economiile.
- Oamenii în etate au multe probleme legate de sănătate. Ei nu au bani ca să-și cumpere mîncare de bună calitate. Cu toate că li s-a dat pămînt lor nu li s-a dat mijloace tehnice ca să-l prelucraze.

OBIECTIVE: Cum ar trebui să arate situația îmbunătățită a beneficiarului?

Participanții au avut în vedere rezultatele de lungă durată; rezultatele pe care le atinge proiectul.

Participanții au privit problemele identificate în “justificare” și le-au transformat în rezultate:

- Oamenii în etate vor fi mai puțin izolați. Ei vor lucra împreună ca să se ajute.
- Oamenii în etate vor putea să devină membri activi ai societății. Necesitățile și contribuțiile lor vor fi recunoscute de către comunitățile lor.
- Calitatea vieții oamenilor în etate se va îmbunătăți. Oamenii în etate vor avea acces mai liber la informație și la mai multe servicii medicale și sociale.

ACTIVITĂȚI: Ce poate face organizația Dvs. ca să amelioreze situația?

Următorul pas va fi de a identifica activitățile, care vor atinge rezultatele dorite la sfîrșitul proiectului. Activitățile trebuie să contribuie la atingerea scopului proiectului, adică “reintegrarea persoanelor în etate vulnerabile în societatea din Moldova”. Activitățile trebuie să coincidă cu problemele identificate în “justificare” (1) și în obiective (2).

Participanții au lucrat în grupuri și au elaborat și au prezentat ideile lor de mini-proiecte. Cu toate că toate ideile erau bune se simțea că unele nu se refereau suficient la proiectul general. Irina Baicalov le-a amintit participanților despre cerințe: va fi un mini-proiect cu finanțe mici; ei trebuie să creeze modele de implicare a oamenilor în etate și să aibă ca scop formarea unor grupuri de ajutor reciproc bazate pe interesele oamenilor în etate și cu oameni în etate susținîndu-se reciproc.

S-a hotărît să se ia ideea unui mini-proiect și să fie folosită ca model pentru următoarele etape ale procesului planificării proiectului. Principalele activități prezentate în proiect au fost :

- Vor fi identificați 20 de oameni în etate activi, apți de lucru și care doresc să fie implicați în proiect în calitate de voluntari. Fiecare din cei 20 vor susține cîte 5 persoane în etate vulnerabile.
- Cunoștințele celor 20 de voluntari vor fi evaluate, va fi elaborat un program de instrucțiuni și va fi creat un grup de susținere.
- Va fi elaborat un plan de activități pentru oamenii în etate vulnerabili bazat pe necesitățile și interesele lor. Aici pot fi incluse așa activități ca: cusutul, meșteșugăritul, creșterea plantelor

etc. Produsele făcute pot fi expuse și vândute la o expoziție; în așa fel oamenii în etate să câștige ceva profit.

- Se speră că proiectul va contribui la îmbunătățirea atitudinilor față de voluntariat în Moldova și va crea o mișcare de voluntari. Se poate de invitat studenți pentru a ajuta.

REZULTATE: Care vor fi rezultatele proiectului?

A avut loc o discuție plenară unde s-au discutat rezultatele așteptate ale mini-proiectelor descrise mai sus. Cum anume se va îmbunătăți viața oamenilor în etate în urma acestui proiect? Participanții au identificat următoarele rezultate:

- Vor crește activitățile făcute de oameni în etate
- Vor fi create grupuri de interese
- Oamenii în etate vor fi mai implicați/angajați în societate
- Oamenii în etate vor fi mai puțin izolați
- Oamenii în etate vor căpăta mai multă încredere în sine
- Vor fi mai mulți voluntari în etate instruiți
- Oameni în etate vor avea mai multe deprinderi ca să se ajute pe sine
- Va crește ajutorul reciproc
- Poate să fie un mic venit pe baza produselor vândute
- Va crește numărul voluntarilor
- Oamenii în etate se vor simți necesari și li se va acorda atenția binemeritată
- Vor fi folosite deprinderile și cunoștințele oamenilor în etate

RESURSE NECESARE: Care sînt resursele necesare pentru proiect?

Participanții au discutat resursele care vor fi necesare pentru desfășurarea proiectului. S-au gîndit la resurse umane, materiale și financiare. S-a amintit că resursele financiare accesibile pentru mini-proiecte sînt mici. N-o să acopere chiria oficiului sau cumpărarea mașinilor de transport.

Managerii de proiect trebuie să se gîndească întotdeauna la resursele, care pot fi adunate de la organizațiile lor, guvernele locale, comunități, biserici și de la înșiși oamenii în etate (beneficiarii). Gîndiți-vă la contribuțiile nefinanciare care pot fi aduse, așa ca, oferirea unui local sau a mîncării pentru o întîlnire.

MONITORIZAREA/EVALUAREA: Cum o să cunoașteți că proiectul a fost cu succes?

Monitorizarea este un proces continuu de acumulare a informației pe parcursul întregului proiect. Informația adunată poate fi folosită pentru a evalua progresul, astfel să fie făcute schimbări dacă e necesar. La sfîrșitul proiectului prin evaluare se verifică dacă obiectivele stabilite de la început au fost atinse. Evaluarea e cu mult mai ușoară, dacă informația a fost colectată pe parcursul întregului proiect.

Dacă noi nu monitorizăm și nu evaluăm, nu vom putea ști, dacă reușim. INDICATORII măsoară progresul într-un proiect în desfășurare. Ei "indică" dacă mergeți înainte. De la începutul proiectului este foarte important să ne întrebăm, care vor fi lucrurile cele mai bune de măsurat pentru a indica dacă faceți progrese pe lîngă obiectivele pe care le-ați stabilit.

Unii indicatori măsoară cantitatea (cîți oameni frecventează grupurile în fiecare săptămînă?); alți indicatori măsoară calitatea (ce beneficii cîștigă oamenii în etate din frecventarea grupurilor?). Ultimii sînt mai dificili de măsurat, dar sînt importanți deoarece ei măsoară îmbunătățirile în viețile oamenilor.

Cînd v-ați hotărît ce trebuie de măsurat să vă gîndiți CUM o să măsurați. Aceasta trebuie să fie legat de REZULTATELE identificate.

Participanții s-au gîndit la cîtiva indicatori pentru mini-proiecte:

- Numărul persoanelor în etate vizitate în fiecare săptămînă (se va alcătui un registru)
- Numărul persoanelor în etate vizitate care frecventează grupurile de interese (se va alcătui un registru)
- Creșterea deprinderilor voluntarilor în etate (are loc evaluarea înainte și după training prin intermediul unui chestionar și testare)
- O calitate mai bună a vieții oamenilor în etate (chestionare despre faptul, dacă proiectul a adus ceva îmbunătățire în viața lor)

IMPLICAREA OAMENILOR ÎN ETATE ÎN AVOCATURĂ

Participanților li s-a amintit de seminarele precedente dedicate participării. Preluînd avocatura din punct de vedere participativ, noi vom da posibilitate oamenilor dezavantajați să-și articuleze necesitățile și dorințele și să obțină încrederea și abilitatea de a influența deciziile, care vor afecta viitorul lor propriu. Participanții au lucrat în grupuri mici, gîndindu-se la căile prin intermediul cărora oamenii în etate ar putea fi implicați în avocatură:

- Participarea o.e. la întîlnirile Consiliului (cu prezența mass-media)
- Scrisori și petiții semnate de o.e.
- Colaborarea dintre ONG-uri ce se ocupă de o.e.
- Contactul direct dintre o.e. și membrii parlamentului local
- Bazarea campaniilor pe necesitățile identificate de o.e.
- Întîlnirile cu o.e. pentru a planifica conferința de la sfîrșitul anului
- Invitarea o.e., care sînt beneficiari, să asiste la conferință, iar voluntarii să vorbească despre experiențele lor
- Implicarea o.e. în mass-media – interviuri, articole etc.

ANALIZA AUDITORIULUI

Strîngeți informație, cît mai mult posibil, despre auditoriul propus pentru mesajul D-stră pentru ca să le livrați informație exactă, veridică, potrivită și actuală și prin aceasta să-i stimulați la acțiuni.

De unde capătă ei informația care le ajută să ia decizii?

Pe cine ascultă ei și ce fel de sfaturi li se dau?

În ce timp al zilei ei pot fi mai receptivi la informația D-stră?

Planificarea unei campanii de avocatură...

- **Stabiliți obiectivele D-stră:** identificați și cercetați problema asupra cărei veți lucra. Stabiliți obiectivele SMART (SCÎRT: Specifice, Comensurabile, care pot fi îndeplinite, Realiste și limitate în Timp) pentru o perioadă scurtă, medie și lungă.
- **Analizați părțile interesate:** identificați toate părțile interesate. Cine va fi afectat? Definiți „auditoriul-țintă”, aliații și adversarii. Identificați prioritatea părților interesate.
- **Formați alianțe:** dacă este necesar să faceți rost de mai multe resurse și susținere
- **Planificarea participativă:** implicați participanții în identificarea problemelor și planificarea strategiei

- **Repartizați rolurile** sau responsabilitățile
- **Identificați „auditoriul-țintă”**: definiți cine poate face schimbările expuse în obiectivele D-stră.
- **Analizați „auditoriul-țintă”**: Cum se iau deciziile? Pe cine ei ascultă?
- **Definiți mesajul D-stră**: decideți de ce informație aveți nevoie. Mai aveți nevoie de cercetări pentru a dovedi cazul D-stră „auditoriului-țintă”?
- **Identificați tipul de mass-media**: Care tip de mass-media va fi cel mai folositor pentru livrarea mesajului D-stră?
- **Creați un Plan de acțiuni**: 1) Desenați o linie a timpului. Însemnați pe ea evenimentele și posibilitățile externe și interne. 2) Faceți lista activităților ce trebuie îndeplinite. Găsiți „amestecul de instrumente” potrivit pentru auditoriul D-stră: lobbying-ul direct, campania publică, mass-media, etc. 3) Definiți responsabilitățile pentru îndeplinirea activităților. 4) Analizați orice problemă. Ce ar trebui să schimbați?
- **Monitorizarea**: includeți reflectarea, învățarea și flexibilitatea în planurile D-stră.
- **Evaluați** strategia D-stră de avocatură.

La următorul seminar reprezentanții grupului au revizuit cele învățate la Seminarul despre avocatură și au fost discutate în grupurile lor...

Cinișeuți

Punctele-cheie învățate:

1. Noi am înțeles sensul avocaturii
2. Cum am putea găsi un mijloc mai eficient pentru a livra mesajul
3. Care sînt obiectivele și metodele avocaturii în Moldova
4. Analiza părților interesate
5. Cum am putea să-i implicăm pe oamenii în etate în crearea mesajului

Acțiunea întreprinsă

Am dus tratative la nivelul administrației publice regionale cu scopul de a găsi o modalitate de a deschide o cantină socială, implicînd agenți economici

Chișinău, Nursing

Punctele-cheie învățate

1. Am făcut cunoștință cu noțiunea avocatură – care este strategia de a schimba situația oamenilor în etate. A) Oamenii în etate trebuie să fie incluși în societate, B) Trebuie de creat posibilități pentru un mod de viață sănătos
2. Importanța folosirii informației într-un mod strategic pentru a schimba politicile la nivel local, național și internațional
3. Trebuie de identificat și remunerat meritele oamenilor în etate
4. Trebuie de folosit puterea locală, primăriile, ministerele, ONG-le, donatorii
5. Metode de a stimula voluntariatul, drepturile și obligațiunile

Acțiunea întreprinsă

Ne-am adresat la Casa Învățătorului pentru a-i ajuta pe foștii învățători și ne-au refuzat, dar ne-au promis ajutor pentru veterani la 9 Mai (Ziua Victoriei)

Dna E. Stempovschi a vorbit la radiou și i-a felicitat pe oamenii în etate cu ocazia sărbătorilor de Paști și a reflectat situația oamenilor în etate

LUCRUL CU MASS MEDIA

Cea reactivă include:

- Reacționarea la demersurile din mass-media pentru interviuri și articole

Cea pro-activă include:

- Elaborarea materialelor pentru o campanie
- Documentarea și reacționarea celor publicate și difuzate
- Stabilirea contactelor cu jurnaliști și fotografi
- Menținerea unei baze de date a persoanelor de contact
- Plasarea informației în publicațiile principale

Auditoriile:

Cînd planificați orice lucru cu mass-media este important să vă gândiți la auditoriul, căruia doriți să vă adresați. El poate fi, de exemplu:

- Politicieni
- Oameni în etate
- Profesioniști locali
- Comunitatea

În fiecare caz trebuie să vă întrebați: care tip al mass-mediei va atinge scopul și va influența auditoriul, de ex. un ziar național, o emisiune la radioul local?

Cum să interesați mass-media în lucrul D-stră

Pentru a dezvolta relații pozitive cu organizațiile mass-media, este întotdeauna important să recunoașteți unii factori care vor ușura sau vor împiedica lucrul pe care îl faceți:

1. *Necesitatea de informație* – cei care lucrează cu mass-media, ca și mulți alții, au o înțelegere și cunoștințe limitate despre problemele îmbătrînirii, deci noi trebuie să-i invităm la evenimente și să le dăm informația necesară ca ei să fie la curent cu starea lucrurilor.
2. *Relevanța problemelor îmbătrînirii* – ca și noi toți, oamenii ce lucrează în mass-media sînt direct sau indirect preocupați, probabil chiar și afectați, de problemele oamenilor în etate.
3. *Un mediu înconjurător presant* – țineți minte că oamenii care lucrează în mass-media sînt foarte ocupați și activează sub un presaj într-o lume de concurență, în care prioritatea se acordă mai degrabă problemelor politice decît celor sociale.
4. *Relațiile cu guvernul* – în multe țări, organizațiile principale ale mass-media sînt conduse de guvern și deci ele acordă prioritate invitațiilor de la guvern. În așa fel, este important ca organizațiile oamenilor în etate să organizeze evenimente în comun cu omologii lor din guvern pentru a asigura prezența funcționarilor de stat autoritari ce vor prezida la aceste evenimente.
5. *Coordonarea în timp* – coordonați în timp orice eveniment pentru mass-media pentru a evita competiția cu alte evenimente ce merită atenție, așa încît să garantați prezența mass-media. Evitați planificarea evenimentului în perioada evenimentelor politice majore, ca, bunăoară, alegerile.
6. *Lucrul în rețea* – creați relații prietenoase cu personalitățile din mass-media ce au influență și dezvoltați aceste relații prin contacte consecutive.
7. *Oferirea unei „istorii bune”* – mass-media este dornică de noutăți și informație. Asigurați-vă să le oferiți material interesant și nou pe care îl vor folosi ușor.

8. *Disponibilitatea contactelor* – asigurați-vă că organizația D-stră este ușor accesibilă pentru mass-media

Îndrumări generale pentru a scrie și schița un comunicat de presă

- Folosiți propoziții scurte, pozitive, scrise în limbajul obișnuit. Cel mai bine e ca alineatele să fie scurte.
- Scrieți obiectiv și bazați-vă pe fapte.
- Spuneți cum informația îl poate ajuta pe cititor, ascultător sau spectator. Deși D-stră trimiteți comunicatul de presă jurnaliștilor, trebuie să vă gândiți la *auditoriul* lor.
- Introduceți citate (ale oamenilor în etate, experților).
- Spuneți cititorului unde ei pot să se ducă, ce pot ei face sau pe cine pot telefona pentru informații adăugătoare.
- Redactați bine materialul D-stră; găsiți moduri de a scurta frazele și propozițiile.
- Străduiți-vă să limitați noutatea D-stră la o pagină.
- Compuneți un titlu scurt care ar descrie conținutul la prima vedere.
- Țineți minte să vă conduceți după piramida inversă.

În comun a fost creată o listă a celor mai bune metode de lucru cu mass-media în Moldova:

- Colaborarea sistematică a oamenilor în etate cu organele de putere locale și naționale
- Publicarea materialelor pozitive în mass-media
- Articole concrete într-o limbă simplă și scurtă, exemple autentice
- Considerarea dorințelor și problemelor oamenilor în etate
- Materiale interesante
- Depolitizarea mass-media
- Ridicarea interesului jurnaliștilor pentru a reflecta problemele oamenilor în etate
- Conferințe de presă cu participarea oamenilor în etate
- Libertatea presei
- Materialul trebuie să fie obiectiv și imparțial

Mass-media este întotdeauna „înfometată de istorii”. Dacă știți precis ce doriți să spuneți și puteți explica de ce informația prezintă interes pentru un auditoriu particular, aveți o șansă bună de a interesa mass-media în istoria D-stră. Comunicatele de presă pot fi folosite pentru a anunța noutăți jurnaliștilor, sperând că ei vor face publicitate istoriei D-stră. Temele comunicatelor de presă tipice includ:

- Relatarea rezultatelor primite după o cercetare
- Anunțarea unui eveniment ce se apropie
- Prezentarea unei informații noi (dacă merită)

Piramida inversă

Jurnaliștii de la ziare folosesc demult modelul piramidei inverse pentru a scrie o istorie. În linii generale, acest model îi amintește celui care scrie să:

- Facă un rezumat al informației importante la începutul comunicatului de presă. Cititorul trebuie să fie în stare să înțeleagă ideea principală a comunicatului citind prima propoziție. Această propoziție se numește *lead*.
- Urmeze apoi cu detalii care susțin sau confirmă *lead*-ul.
- Includă la urmă informația mai puțin importantă, dar totuși potrivită și interesantă.

Modelul piramidei inverse se folosește din mai multe cauze:

- Răspunsul la întrebările „cine? ce? când? unde? și de ce?” chiar la început informează repede cititorul despre conținutul istoriei.
- Dacă cititorul nu citește articolul pînă la sfîrșit, cea mai importantă informație a fost transmisă.
- Cînd spațiul este limitat, redactorii ziarelor scurtează articolele de la sfîrșit. De aceea, mai întîi va fi omisă informația cea mai puțin importantă.

Participantii au lucrat în grupuri mici (după localități) și au elaborat cîte un comunicat de presă despre un eveniment sau despre proiectul lor.

Detalii despre orice training care a avut loc în cadrul acestui proiect le puteți obține de la “Respirația a doua” din Bălți sau de la HelpAge International din Londra.



ORGANIZAREA ACTIVITĂȚILOR ÎN GRUP ALE VOLUNTARILOR

Obiectivele grupurilor de voluntariat de ajutor reciproc sînt diferite. Ele depind atît de caracteristicile și necesitățile comunității, unde locuiesc beneficiarii și membrii grupului, cît și de experiența și instruirea liderului acestui grup. Cu toate acestea, obiectivele grupului trebuie să fie clare încă de la începutul activității sale.

Asociația Nursing din Moldova

La un seminar de inițiere, organizat în mai 2003, reprezentanții ONG-urilor pentru ajutorul persoanelor în etate și-au dezvoltat abilitățile „de ajutorare a oamenilor să-și modeleze propriile lor vieți”, contribuind astfel la implicarea persoanelor în etate în aceste activități.

Partenerii proiectului s-au angajat într-un proiect, aparținînd persoanelor în etate din comunitățile-țintă din Moldova, iar persoanele în etate, la rîndul lor, au contribuit la identificarea următoarelor criterii pentru activitățile seminarului:

1. Utilizarea resurselor locale
2. Utilizarea experienței membrilor proiectului
3. Utilizarea cunoștințelor și abilităților persoanelor în etate
4. Legăturile strînse cu beneficiarii
5. Ajutorul din Bălți și Londra
6. Relațiile cu organizațiile guvernamentale locale și naționale și cu ONG-urile
7. Publicarea și difuzarea activităților prin intermediul televiziunii, radioului, mass-media
8. Implicarea tineretului
9. Folosirea rețelelor interne și comunitare în scopul atragerii voluntarilor
10. Evaluarea și analiza regulată a scopurilor și obiectivelor proiectului.

„După două săptămîni am plecat, simțindu-mă fericită și satisfăcută de cunoștințele acumulate la seminar: cum să organizezi un mic proiect? cum să lucrezi cu grupurile? cum să oferi idei pentru a ajuta persoanele în etate?”

Un participant la seminarul de planificare a proiectului și management al ONG-urilor, 2003

Persoanele în etate în calitate de manageri comunitari

Eleonora Boguș, fostă profesoară și sindicalistă în comerț, în prezent secretară și contabil la Comitetul Veteranilor și Pensionarilor.

Ea a organizat un grup alcătuit din 6 voluntari, care au grijă de 33 de beneficiari.

Activitățile sînt organizate în conformitate cu planurile de lungă sau scurtă durată. La adunările generale, seminare sau traininguri, toți voluntarii examinează detaliat aceste planuri, deoarece ei cunosc situația beneficiarilor individuali, condițiile lor de trai, structura familiilor lor, profesiile lor anterioare și cultura fiecărui în particular. Toți acești factori influențează caracterul specific al ajutorului care este necesar.

Raportul proiectului Organizației Veteranilor din Orhei

Persoanele în etate și administrația

Seminarele au accentuat și au facilitat implicarea participanților în vîrstă la planificarea și luarea deciziilor cu privire la activitățile proiectului în timpul seminarelor și în regiunile din cadrul proiectului.

ONG-urile au organizat adunări în comunitățile locale care le aparțin pentru a identifica liderii grupurilor de ajutorare a persoanelor în etate și pentru a permite beneficiarilor să proiecteze și să planifice activitățile. În fiecare comunitate, adunările au fost facilitate de reprezentanții ONG-urilor care au frecventat seminarul inițial de organizare și planificare a proiectelor împreună cu „HelpAge International” și „Respirația a doua”.

De la prima întâlnire a liderilor ONG-urilor în aprilie 2003, persoanele în etate, aparținînd la 5 ONG-uri, inclusiv Petru Bunăcălea de la Asociația Veteranilor și Pensinarilor și ultimul presedinte, Gavril Găina, de la Asociația Pensionarilor din Moldova „Bunătațea”, au participat la adunările organizate de doua ori pe lună pentru a monitoriza activitatea privitoare la obiectivele și administrarea corespunzătoare a proiectului. Participarea lor a însemnat că activitățile proiectului au fost adînc înrădăcinate printr-o conștiință ce vizează necesitățile și restricțiile persoanelor în etate.

Un raport de monitorizare, prezentat de „HelpAge International” în decembrie 2003, nota: „Întîlnirile regulate de proiect ale liderilor ONG, implicînd reprezentanții persoanelor în etate, asigură analiza activității ONG-urilor, compară experiențe și solicită sfaturi din partea „Respirației a doua” și „HAI”, aceasta rezultînd în fortificarea continuă a capacității de ajutorare a persoanelor în etate vulnerabile în regiunile din cadrul proiectului”.

Liderii ONG-urilor au folosit o serie de mecanisme pentru a monitoriza impactul asupra persoanelor în etate și asupra mediului lor înconjurător, incluzînd analiza de mai jos, bazată pe o evaluare participatorie în timpul unui seminar.

Analiza PPPA

Interne	Externe
Punctele forte	Posibilitățile
<ol style="list-style-type: none"> 1. Echipa bine pregătită 2. Echipa ce are un scop bine definit 3. Dorința de a implementa proiecte 4. Nivelul de cunoștințe al grupului 5. Resursele materiale 6. Legătura cu alte organizații implicate în proiect 7. Implicarea persoanelor în vîrstă 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Persoanele în etate pentru persoane în etate 2. Organizațiile publice locale 3. Religia, părinți și copii, medicina, tineretul, presa 4. Alte organizații, spre exemplu Corpul Păcii etc.
Punctele slabe	Amenințările
<ol style="list-style-type: none"> 1. Experiența de viață 2. Nu ne ascultăm unii pe alții 3. Tehnicile informaționale 4. Cunoașterea limbii engleze 5. Lipsa ajutorului material 6. Lipsa legăturilor/cooperării cu alte organizații 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Structurile statutare 2. Economia slabă 3. Legăturile slabe dintre ONG-uri și stat 4. Legislația imperfectă 5. Conflictelor dintre TV, radiou și presă 6. Conflictelor dintre grupurile de oameni social vulnerabili

**Analiză SWOT, furnizată de Grupul de Lideri ai ONG-urilor
în privința proiectelor, August, 2003**

La aceeași adunare, Petru Bunacalea a prezentat următorul raport cu referire la progrese membrilor Grupului Liderilor ONG-urilor. El descrie momente în care voluntarii participă la procesul local de planificare și aceasta reflectă informația obținută în baza experienței lor de voluntariat.

1. L-am informat pe Primarul Orheiului în privința activității noastre. Ne-a salutat munca.
2. Am continuat să aflăm care dintre persoanele în vârstă sînt mai nevoiași. Numărul total al beneficiarilor pe care i-am identificat este acum 42.
3. După adunarea din Orhei mai mulți oameni au fost interesați să devină voluntari.
4. O dată în săptămîină (lunea) toți voluntarii se adună la ședința de planificare.
5. Fiecare voluntar are un caiet unde notează toate vizitele la persoanele în vârstă.

Voluntariat în scopul îngrijirii – Oamenii în vârstă și inițiativele de îngrijire bazate pe ajutorul comunității

„Am fost bolnav timp de cîțiva ani, m-am tratat și la spital și la policlinică, dar niciodată nu am primit o îngrijire atît de bună precum cea pe care o primesc din partea voluntarilor. Locuiesc cu sora mea care de asemenea este bolnavă. Oamenii în vârstă duc o viață grea. Am lucrat toată viața, ne-am îmbolnăvit, am slăbit fizic și am devenit vulnerabile. Pensia nu-mi ajunge să achit facturile la gaze și electricitate, ca să nu mai vorbim de hrană și medicamente.

Am auzit despre lucrul voluntarilor la radiou. Am telefonat ca să cer ajutor și nu a trebuit să aștept mult! Tania și Valentina sînt asemenea îngerilor păzitori și ne vizitează regulat. Am primit un cărucior cu roțile și acum pot să mă deplasez prin cameră, de asemenea, ne-au adus pachete cu mîncare. Au organizat „Casa Caldă” unde au venit și alte persoane în vârstă. Am povestit unii altora despre viața noastră și am privit fotografii. În timpul mesei cu ceai și prăjituri, organizată de voluntari, am făcut schimb de numere de telefoane și rețete.

Domnului i s-a făcut milă de noi, voluntarii ne-au ajutat zilnic timp de un an. Eram disperată cu totul, nu puteam să merg și mă simțeam tot mai rău. Acum îmi revin moral și fizic. Sper că voluntarii vor continua să mă viziteze și că alți oamenii în vârstă vor primi ajutorul lor în viitor”.

TAMARA, 85

Selectarea beneficiarilor

„Selectăm beneficiarii în conformitate cu distanța dintre locul lor de trai și cel al voluntarilor, luînd liste de la fostele lor slujbe. Departamentul pentru Ajutorul Social ne furnizează numele celor mai defavorizate persoane în vârstă”.

Organizația Veteranilor și Pensionarilor din Orhei

ONG-urile, de asemenea, au utilizat evenimente de training cu implicarea voluntarilor curenți și potențiali, pentru a înnoi listele beneficiarilor și de a primi telefoane de la vecinii îngrijorați sau de la persoanele în vârstă dinsele, urmărind evenimentele media sau presa locală.

Beneficiarii sînt îndeosebi săraci (ne bazăm pe informația despre veniturile lor și coșul minim de consum pentru ei), sînt dependenți la pat sau locuiesc singuri riscînd să fie izolați de comunitate.

Tipurile de îngrijire

„Varietatea grupurilor de persoane în vârstă reflectă varietatea problemelor și necesităților lor”.

Elena STEMPOVSCAIA, Asociația de Nursing din Moldova

Grupurile de voluntari cuprinzând persoanele în etate ce-și desfășoară activitatea în comunitățile rurale au subliniat importanța ajutorului pentru beneficiari în privința pământului, grânelor și grădinii, ceea ce este rar necesar la orașe. Unele ONG-uri i-au implicat pe tinerii voluntari în activități, spre exemplu, ei aduc apă sau vizitează persoanele în vârstă, promovând astfel integrarea generațiilor prin activități comune. Această integrare a avut un succes deosebit acolo unde ONG-urile au apelat la ajutorul profesorilor pensionați pentru a coordona activitatea lor cu școlile locale.

Secțiunea care urmează accentuează diversele servicii de ajutor furnizate în dependență de nevoile beneficiarilor și capacitatea grupurilor locale de voluntariat. Însă, după cum ne ilustrează istoria Tamarei, grupurile deseori oferă diverse îngrijiri: umanitar și spirituale, contactează cu comunitățile locale și dau o șansă persoanelor în vârstă pentru a se simți prețuiți și stimulați intelectual.

Ion Coniuc, un voluntar de 76 de ani din Chișinău, menționează acest divertisment tipic de servicii de îngrijire. El a activat ca voluntar la „Bunăitatea” mai mult de 4 ani, având grijă de oamenii în vârstă care trăiesc singuri.

„Lucrez împreună cu voluntarii Eugenia și Antonia pentru a oferi ajutor moral, practic, material și medical pentru 7 persoane în vârstă pe care le vizităm în regiunea Botanică din Chișinău.”

Casa Caldă

Beneficiarii și voluntarii din toate așezările au folosit modelul flexibil, de preț redus al „Casei Calde” pentru a furniza ajutor din partea comunității. Casa Caldă are loc în casa beneficiarului sau a voluntarului, voluntarii organizează mese și invită alți beneficiari sau voluntari. Este o combinație de sărbătoare, prietenie și ajutor spiritual, dar putem să organizăm și o ședință neformală utilă, pentru consultații. Următoarele citate relevă cauza succesului lor.

„Casa Albă nu e complet nouă, în erele anterioare oamenii se adunau la „șezătoare” și la zile de naștere. Astfel, când a fost propus programul Casei Calde, toți voluntarii noștri l-au acceptat.”

„Prima Casă Caldă a fost organizată în casa unui bărbat în vârstă, soția căruia decedase recent. Cu permisiunea sa, voluntarii au mers la el acasă și au organizat o mică întâlnire în memoria soției sale. Au vorbit despre viață, problemele zilnice și s-au despărțit cu dragoste. Ocazia a fost tristă, dar când își luau rămas bun, persoanele în vârstă au zis că vor să se mai adune iar.”

V. MARCIUC, „Bătrânețe fără tristețe”, Cinișeuți

„Ca să organizezi adunări cu oamenii, cu cei bolnavi și mîhnîți, este necesar să iai inițiativa pentru a trece peste problemele zilnice. Numele dat acestor adunări este original, nu știu dacă această casă este caldă, însă inimile noastre cu siguranță se încălzesc la aceste adunări! Ele au semnificație specială pentru fiecare dintre noi.”

ELENA, persoană în etate cu disabilități, Chișinău

La o întâlnire Casa Caldă în casa lui Gheorghe și Vera la aniversarea a 79 de ani ai Verei și a 50 de ani trăiți împreună, s-a vorbit despre noutățile din ziare și revistele literare, s-a cîntat și s-au adus mulțumiri voluntarilor.

„Voluntarii i-au urat Irinei mulți ani. Persoanele în etate și-au amintit tinerețea, au cîntat și au discutat momente din revista Babușca (Bunica), la care sînt abonați gratis.

Asociația Veteranilor și Pensionarilor din Orhei

„În ziua internațională a Persoanelor în Etate 2003, o Casă Caldă a avut loc în casa Marinei, unde oamenii în vârstă s-au adunat pentru a oferi reciproc susținere morală și emoțională, pentru a sta de vorbă și a se relaxa. Gazda le-a mulțumit tuturor cu lacrimi în ochi și i-a rugat să mai vină”.

„Speranțele bătrînilor de la Nordul Moldovei”, Trinca

ONG-urile au raportat că utilizarea extensivă a formulei Casa Caldă servește drept forum pentru discuție și feed-back din partea beneficiarilor și au mulțumit voluntarilor pentru consacrare serviciului (secțiunea G). După cum beneficiarii au mărturisit în rîndurile de mai sus, acest model deplasează comunitatea spre unii dintre membrii cei mai vulnerabili și mai izolați. Un sfat final vine din Orhei: „Voluntarii trebuie să invite persoane în vârstă selectate în conformitate cu niște criterii comune, pentru că altfel ei se pot aștepta la un comportament neprevăzut.”

Gospodăria

Mulți voluntari aduc exemple de ajutorare a beneficiarilor în privința lucrului în casă, îngrijirii grădinii, gătitului sau plății facturilor pentru întreținere. Aceasta pare să necesite mai puțin efort, însă voluntarii trebuie să fie sensibili pentru că beneficiarii adeseori se simt jenați de inabilitatea lor de a se descurca în gospodărie. În cazul în care ei sînt cu dizabilități, ei pot să conteze pe un ajutor de ordonare a lucrurilor lor într-un mod regulat și acceptabil.

„Alexandra trăiește singură, vede și aude slab și trebuie să lupte ca să se susțină material. Nina o ajută să facă ordine, să-și mențină igiena personală și să întrețină grădina. Împreună cu un grup de elevi, Nina are grijă să facă făină la moară, coace pîine, aduce lemne din pădure, gătește, îi plătește serviciile publice și îi spune noutățile din sat și din țară.”

Speranțele bătrînilor de la Nordul Moldovei, Trinca

Ocrotirea sănătății și îngrijirea personală

„Persoanele în vârstă ajung la spitalul unde eu lucrez și se tem că nu vor primi tratament din cauza că nu au bani.

Ivan Grigorenco are 76 de ani și, deși e cu dizabilități, se străduie să fie activ. Obişnuia să cîştige bani în plus lucrînd paznic de noapte pînă toamna trecută, cînd lucra în grădină și a început să se simtă rău. A decis să finiseze lucrul, însă cînd s-a întors acasă a căzut și nu s-a mai putut ridica. A fost paralizat. L-am vizitat regulat mai mult de 6 luni și am încercat să-i dau sfaturi și să-l încurajez”.

Tamara RUSSU, medic și voluntar la Asociația Nursing din Moldova

„În 1973 m-am mutat în blocul unde trăia Iulia. Putea doar să se deplaseze prin cameră cu ajutorul unei taburete. Trăia cu fiica ei, de asemenea pensionară, dar care era deseori internată în spital, așa că îngrijeam de Iulia. Îi aduceam mîncare, medicamente, îi făceam injecțiile prescrise de medic și de asemenea îi făceam masaj. Iulia a decedat la 102 ani și acum o îngrijesc pe fiica ei.”

Maria CENUȘĂ, voluntară, Asociația „Bunătatea”, Chişinău

Multe persoane în vîrstă sînt sărace, trăiesc singure sau cu rude dependente, iar mulți beneficiari suferă, de asemenea, de debilitate temporară și cîteodată de boli incurabile. Multe persoane în vîrstă din Moldova folosesc serviciile unui sistem de ocrotire a sănătății cu resurse limitate, care este inacceptabil fizic și financiar și cîteodată corupt. Medicii, primăriile și pacienții depotrivă au salutat îngrijirea organizată de voluntari, care sînt oficial instruiți în domeniul ocrotirii sănătății și pot furniza ajutor direct pacienților în vîrstă sau să-i instruiască pe colegii voluntari. În ultimii doi ani, voluntarii au vizitat pacienți în vîrstă acasă și la spital, au organizat Case Calde în casele pacienților bolnavi, le-au vorbit persoanelor în vîrstă despre medicina alternativă, au distribuit medicamente, și acolo unde era necesar, au promovat instructaj pentru voluntarii medicali, au administrat injecții, totul avînd loc prin coordonarea cu medicii locali.

În Trinca, 15 voluntari îngrijesc fiecare cîte 3-5 persoane în vîrstă, în unele cazuri pentru o anumită perioadă de timp, în alte cazuri pînă la sfîrșitul vieții lor.

Voluntarii din Asociația Nursing din Moldova acordă îngrijire la domiciliu pentru bolnavii incurabili care locuiesc singuri. De cînd a apărut acest proiect, voluntarii au oferit îngrijire pentru 145 de persoane.

Nina Orac este soră medicală și voluntar. Cu acordul persoanelor în vîrstă și supravegherea medicului, ea oferă ajutor iscusit pacienților, administrîndu-le injecții și măsurînd tensiunea arterială în cazul a 3 persoane în vîrstă foarte bolnave. Ea le supraveghează și le monitorizează starea sănătății și, în cazuri de urgență, informează medicul, procură medicamente și, dacă este necesar, le și administrează.

Susținerea spirituală, prietenia și sărbătorile

Dependența, izolarea, singurătatea și lipsa de comunicare deseori apare la vîrsta a treia și generează o serie de probleme. Împreună cu problemele de ordin psihologic, acestea sînt niște obstacole ce nu le permit persoanelor în vîrstă să se adapteze dificultăților sociale. Ca rezultat, în ultimii ani sporește necesitatea pentru servicii publice și medicale. Grupurile de ajutor reciproc susțin persoanele în vîrstă care înfruntă izolarea socială, aceasta permițîndu-le să comunice, să se bucure de compania celorlalți și să se încurajeze reciproc pentru a înfrunta problemele comune.

Elena STEMPOVSCHI, Asociația Nursing din Moldova

„Cînd am vizitat un bărbat în vîrstă nevăzător pentru prima dată, am fost îngroziți să descoperim că apartamentul său era infectat cu gîndaci de bucătărie și șobolani. Voluntarii au cerut consiliului să-i decontamineze apartamentul. Cîteva săptămîni mai tîrziu, în timpul unei vizite, voluntarii au observat că gîndacii de bucătărie și șobolanii reapăruseră. Voluntarii l-au întrebat pe acel bărbat cum putea să se întîmple aceasta. Omul le-a răspuns că, în timp ce stătea pe scaun, a auzit șobolanii chițcăind la fereastră, i s-a făcut milă de ei și i-a lăsat înăuntru. M-a necăjit gîndul că avea atît de puțin respect față de sine și era atît de singur încît putea suporta gîndacii și șobolanii ca să nu-i fie urît.”

Un voluntar, Chișinău, Conferința pentru diseminare, octombrie, 2004

Pentru voluntarii în vîrstă încadrați în proiect, activitățile pe care le petreceau i-au făcut să simtă „un sentiment de mîndrie și responsabilitate”. Un voluntar a declarat că „susținerea morală reciprocă te încurajează să trăiești”. În rezultatul implicărilor în proiect, 231 din cei intervievați

s-au descris pe sine ca „fericiți”, ceea ce este surprinzător luînd în considerație veniturile neadecvate, starea proastă a sănătății și frustrațiile cauzate de oficialitățile corupte și neeficiente.

A.PAVLIC, Sumarul rezultatelor chestionarului persoanelor în vîrstă, octombrie, 2004

Beneficiarii cărora li s-au făcut vizite frecvente și care au participat în grupurile de susținere și Casele Calde organizate de acești voluntari, studiile de caz, sugerează că proiectul a generat optimism, speranță în viitor și dorința de a trăi. Beneficiarii le-au mulțumit voluntarilor de nenumărate ori pentru timpul acordat, pentru atenția cu care i-au ascultat și pentru că, pur și simplu, le-au arătat că cineva se gîndește la ei.

„Nina este o femeie în vîrstă foarte activă în grupul de ajutor spiritual. Zilnic ea se întîlnește cu persoanele în vîrstă. Ei discută multe lucruri legate de dificultățile de azi. După aceste adunări, persoanele în vîrstă sînt mult mai entuziasmate și speră la viitor.”

„Bătrînețe fără tristețe”, Cinișeuți

Voluntarii și beneficiarii au accentuat importanța valorilor vieții religioase și rolul proiectului în promovarea acestora. Voluntarii citează pasaje din Biblie frecvent ca inspirație pentru îngrijirea celor mai puțin norocoși decît ei, iar cîțiva beneficiari au notat că susținerea de voluntariat le-a permis să meargă la biserică, să sărbătorească Crăciunul și Paștile și să citească cărți religioase. Repetînd experiența organizației HelpAge International în alte țări, persoanele în vîrstă, de asemenea, prețuiesc dorința voluntarilor de a-i susține în organizarea înmormîntării lor proprii sau a unui dependent.

„Volodia și Olga au trei copii, dar toți au părăsit satul, o fiică a lor trăiește în Voronej, alta în Bălți, iar fiul locuiește în St.Petersburg. În ianuarie 2004 Volodia a decedat. O fiică trebuia să aducă mîncare pentru înmormîntare, dar viscolul a blocat drumurile. Voluntarii s-au adunat în casa lui Gheorghe și și-au împărțit însărcinările. Cînd fiica sosise, mîncarea era deja pregătită. După înmormîntare fiica a vrut să o ia pe Olga la Voronej pentru totdeauna, însă Olga a zis că atîta bunătate și căldură nu putea să găsească nicăieri.”

Alexandra TETIU, Director, Trinca

Ajutorul Umanitar

Informațiile obținute de ONG-uri în cadrul proiectului în privința situației persoanelor în vîrstă din comunitățile lor și vizitele regulate la cei bolnavi, izolați și săraci, a însemnat că fiecare ONG a distribuit beneficiarilor pachete cu alimente, cărucioare cu roțile, haine și medicamente. Cîteodată acest ajutor li s-a oferit, cîteodată beneficiarii le-au cerut organizațiilor internaționale să li se distribuie ajutor. Voluntarii susțin cu mîndrie că grupurile lor au urmărit ca ajutorul să fie înregistrat cu acuratețe pentru a asigura o distribuire corectă și onestă. În conformitate cu spusele voluntarilor ce deserveșc persoanele în vîrstă la domiciliu, ajutorul umanitar a avut deseori momente critice în obținerea accesului inițial la beneficiarii în vîrstă, care ar putea fi puțin suspicioși în privința motivelor voluntarilor.

Voluntarii au folosit informația adunată despre cei mai dezavantajați membri din comunități pentru a înnoi listele deținute de Departamentul Local pentru Protecția Socială cu numele celor înscrși pentru a primi ajutor umanitar și concesiuni în plus în regiunile lor administrative.

Legătura cu lumea

Neluînd în considerație șansa contactului uman, mulți voluntari și beneficiari se bucură de șansa de a afla mai multe despre ceea ce se petrece în comunitățile lor, la nivel național și global.

Vizitele voluntarilor, casele calde și grupurile de susținere oferă persoanelor în vîrstă posibilitatea de a afla noutăți din comunitățile lor. Rețeaua de ONG-uri unește persoanele în vîrstă pentru a compara și a face un contrast dintre viețile lor și inițiativele de pe teritoriul din nordul Moldovei. Informația furnizată de instructorii internaționali, ziarul „Ageways” al organizației HelpAge International și implicarea organizațiilor partenere în proiectul organizației persoanelor în vîrstă pe tot teritoriul Europei de Sud-Est a oferit persoanelor în vîrstă accesul la noutățile și experiența internațională. În cîteva din regiunile din cadrul proiectului, „Respirația a Doua” a abonat beneficiarii gratis la ziare. Voluntarii susțin că aceasta i-a inspirat pe mulți membri izolați ai comunității să se intereseze de lumea din jurul lor.

„Doamna Dariencu se străduie să țină pasul cu viața și cu programele de limbă română datorită interesului ei vizavi de schimbările petrecute, începînd cu 1989. A locuit singură mulți ani pentru că soțul decedase în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Soțul surorii sale decedase trei ani în urmă și întotdeauna le găsesc împreună chiar dacă ele trăiesc în diferite regiuni ale Orheiului. Mă așteaptă pe mine și cărțile pe care le aduc. Le studiază și apoi le discutăm împreună. Aceasta le face să se gîndească optimist la viitor .”

Un voluntar, Orhei

Activitățile profesionale ale persoanelor în vîrstă

Alexandra Tetiu din Trinca a remarcat: „Șansa de a lucra și de a folosi fosta lor profesie îi face pe oamenii în vîrstă să se simtă folositori societății, este o sursă adăugătoare de venit pentru a suplimenta bugetul familiei și servește un bun exemplu de a trăi pentru generațiile mai tinere. Conform datelor chestionarelor completate de persoanele în vîrstă în toate regiunile din cadrul proiectului, pensia pe care o primesc ei este de 167-218 lei și 54% din ei încearcă să supraviețuiască fără vreo sursă suplimentară de venit (contribuții din partea copiilor sau rudelor, ajutor umanitar sau comerț de vînzări reduse). Pentru aceste persoane în vîrstă, coșul minim de consum este în mediu de 5 ori mai mare decît veniturile lor.”

**A. PAVLIC, Sumarul Rezultatelor Chestionarului Persoanelor în vîrstă,
Bălți, octombrie 2004**

În acest proiect numai 9% dintre persoanele în vîrstă au relatat că-și completează veniturile datorită vînzărilor diferitelor produse alimentare sau a lucrurilor personale. Lor li s-a oferit șansa de a-și alege activități proprii, iar instructorul s-a referit la îngrijirea, susținerea și voluntariatul persoanelor în vîrstă, de aceea problema-cheie a proiectului nu a fost cea de obținere a veniturilor. Cu toate acestea, în localitățile rurale din Cinișeuți – Rezina, Trinca – Edineț și satele din jurul Orheiului cu resursele corespunzătoare au avut loc unele activități pentru obținerea veniturilor. Pentru o persoană în vîrstă interviuată în octombrie 2004, aceste activități au fost importante cu scopul de a demonstra că persoanele în vîrstă pot să decidă singure, ce să facă cînd se pensionează.

Tipurile de activități profesionale

Următoarele activități profesionale au fost considerate corespunzătoare criteriilor (menționate

la începutul acestei secțiuni), în special, subliniind expertizarea locală și capacitatea de a atrage voluntari.

În Cinișeuți, un grup s-a ocupat de o însărcinare incitantă – creșterea iepurilor. Mulți iepuri au pierit în timpul iernii, iar grupul nu anticipase necesitatea unei hrane și unui tratament special. Ei au perseverat și și-au continuat activitatea, acumulând o experiență bogată la acest capitol, dar totuși aceasta nu le-a adus mult venit. Apicultura și producerea mierii au avut mai mare succes în activitatea generatoare de venituri, datorită domnului Matei Lupan, conducător și specialist deosebit.

Cu ajutorul expertizei din partea liderului, dl Zingaluic, un alt grup din Cinișeuți a reînviat tradiția unei microfabrici de olărit. Inspirați de adunările din cadrul proiectului și susținuți financiar de către Asociație, persoanele de 63 de ani au început să facă fluier de argilă pentru copii. Aceste jucării originale au fost expuse în toate raioanele din nordul Moldovei, impresionându-i atât pe localnici, cât și pe cei din alte țări. „Acest prim grup de entuziaști din Cinișeuți a demonstrat că persoanele în vârstă pot să se realizeze, manifestându-și spiritul de independență în vederea obținerii unui venit, înfruntând cât de cât dificultățile cu care se înfruntă Moldova”.

Un alt grup din Cinișeuți cultivă ierburi medicinale, realizând în această ramură un succes deosebit, dat fiind faptul că multe persoane în vârstă nu-și pot permite să procure medicamente și continuă să creadă în tratamentele populare alternative.

În Trinca, un grup de persoane în vârstă, conduși de domnul Vasile Gudumac, în vârstă de 80 de ani, a folosit expertizarea sa la săparea a 80 de fântâni pentru a iriga plantațiile și a aduna apă de băut. Un alt cuplu în vârstă din localitate crește albine, ține un stup și vinde mierea, iar profesorul Dumitru Bujoreanu conduce un grup de oameni în vârstă, care studiază trecutul istoric al satului pe baza interpretării urmelor materiale păstrate. Cîțiva oameni în vârstă din Trinca cîștigă sume mici de bani crescînd plante de ghiveci și răsădă de legume, urmînd exemplul familiei Gudumac.

Voluntarii din Cinișeuți raportează că grupurile de suport au un mare impact asupra problemelor financiare ale persoanelor în vârstă nu prin generarea semnificativă și susținută a venitului, ci prin faptul că persoanele în vârstă sînt încurajate să-și împărtășească experiența și achizițiile pentru a provoca circulația banilor. Grupurile de susținere furnizează informații despre organizațiile ce oferă ajutor umanitar și despre locurile unde ei pot procura produse mai ieftine. Multe persoane în vârstă nu au experiență în administrarea finanțelor proprii așa că, dacă un partener decedează sau dacă ei își pierd această abilitate din cauza bolii, grupurile de susținere, de asemenea, îi ajută să-și împartă bugetul în așa fel încît resursele limitate să nu se cheltuie imediat. Pentru a facilita cu mai mult succes activitățile de generare a veniturilor este necesar un instructaj incluzînd un proiect mai specific în analiza și planificarea de business și piață.

Persoanele în vârstă, sprijinul lor și activitățile mass-media

Un bărbat în vârstă din satul Țipala Ialoveni scrie următoarele la un ziar: „Cei trei copii ai mei au părăsit țara și acum lucrează ilegal în Italia. Toți au studii superioare. Noi, doi bătrîni, care sîntem bolnavi și neajutorați, am rămas să avem grijă de doi nepoți. Ale cui drepturi au fost încălcate?”

- Drepturile copiilor, pentru că ei nu au de lucru și au fost nevoiți să-și părăsească copiii lor;
- Drepturile nepoților, pentru că nu au părinți alături și sînt lipsiți de căldura părintească;
- Drepturile persoanelor în vârstă, pentru că nu pot să se odihnescă la această vîrstă înaintată.

În grupurile încadrate în acest proiect, voluntarii au fost instruiți să planifice și să implementeze susținerea și campaniile mass-media la nivel local și național. Multe dintre ele s-au referit la Declarația universală a drepturilor omului (DUDO) și la principiile Organizației Națiunilor Unite

cu privire la persoanele în vîrstă, pe care guvernele numeroaselor țări, inclusiv din Moldova, le-au semnat pînă în 2001. (vezi Anexa 1.)

Susținerea este un proces de folosire a informației într-un mod strategic pentru a schimba politica sau lipsa politicii ce afectează viețile păturilor vulnerabile ale societății. Prin intermediul acestui proces persoanele în vîrstă pot să-și formuleze cerințele și doleanțele, să obțină încrederea și abilitatea de a influența deciziile ce le afectează viitorul.

Din spusele oamenilor în vîrstă se prefigurează ideea că ajutorul poate produce și deseori a produs o schimbare în inimi și în minți, prin intermediul sporirii conștiinței în legătură cu problemele dezbătute și prin încrederea în capacitatea lor de a schimba ceva. Însăși persoanele în vîrstă, locuitorii comunității și apărătorii legii sunt mai bine informați în privința diferitelor niveluri de succes.

Pentru a asigura regularitatea mesajelor de avocatură națională pe teritoriul celor 5 regiuni, voluntarii din rețeaua de ONG-uri au elaborat împreună planuri detaliate în timpul seminarului. Urmărind instructajul lor, rețeaua moldovenească a emis o declarație pentru mass-media și departamentele guvernului pentru a organiza pregătirile necesare pentru Ziua Internațională a Persoanelor în Vîrstă (2003), ilustrînd principiile lor comune.

1 OCTOMBRIE – ZIUA INTERNAȚIONALĂ A OAMENILOR ÎN VÎRSTĂ

1. Noi sîntem una dintre cele mai vulnerabile pături sociale și mulți dintre noi trăim în sărăcie,
2. Numărul nostru în societate continuă să crească, în curînd vom alcătui 20% din populația totală a țării,
3. Aproximativ 30 000 de oameni în vîrstă decedează în fiecare an. 87% mor acasă fără o asistență adecvată. Ce poate fi mai rău decît să fii bătrîn, sărac, flămînd și să mori în singurătate?!
4. Noi sîntem încă activi, sîntem în stare și dorim să ajutăm societatea și pe noi înșine.
5. Noi cerem ca să ne acordați atenția:
 - Să fie implementate în Republica Moldova principiile ONU, recomandate pentru oamenii în etate (independență, participare, asistență, autorealizare, demnitate).
 - Să se realizeze Strategia ONU a Adunării a II-a pentru oamenii în etate la nivel statal. Includerea acestei Strategii în programul național de gerontologie.
 - O atenție deosebită să fie acordată oamenilor în etate în strategia lichidării sărăciei în Moldova (o reformă cu privire la pensii, reformarea serviciilor medicale și sociale).

Această declarație a fost precedată de o ședință de brainstorming, în cadrul căreia participanții au votat petrecerea unei campanii de avocatură. Iată un exemplu al discuțiilor organizate în grupuri mici:

„Persoanele în vîrstă necesită informații exacte pentru a-și cunoaște drepturile și pentru a participa activ în viața de toate zilele”.

1. Ce ilustrează acest aspect? Aduceți exemple concrete ce dovedesc aceasta.

Unele pensii sînt insuficiente pentru a le permite persoanelor în vîrstă să se aboneze la publicații. Programele radio nu sînt difuzate în unele localități rurale. Lipsa televiziunii și a radioului se răsfrînge negativ asupra problemelor persoanelor în vîrstă. Aceasta nu le permite persoanelor în vîrstă să-și exprime opiniile la radio și televiziune.

2. De ce dovezi ulterioare aveți nevoie pentru a vă argumenta mesajul? Cum le veți obține?

Înaintarea cererilor pentru a abona gratuit la ziare persoanele în vârstă vulnerabile. Implicarea voluntarilor la distribuirea ziarelor, manifestelor și informației curente populației în vârstă. Prezentarea drepturilor de către mass-media și participarea activă a persoanelor în etate în activitățile cotidiene.

Organizarea emisiunilor săptămânale la radio și TV vizând problemele persoanelor în vârstă.

3. Ce persoane fizice și departamente ale guvernului influențează politica și practica acestor aspecte?

Departamentul Ajutorului Social al Ministerului Muncii, sponsorii, administrația locală, ONG-urile, departamentele de ajutor social, mass-media. Sugerăm să-i invităm la conferință pe: șeful Departamentului Asistență Socială, reprezentanții guvernului și parlamentului, care se ocupă cu aceste probleme.

4. Ce metode veți folosi pentru a vă exprima mesajul? (Înainte de conferință și în cadrul ei)

Vom produce filme video, prezentând viața reală a persoanelor în vârstă. Vom iniția o companie de informare a persoanelor în vârstă despre drepturile lor și vom susține participarea lor activă în viața de toate zilele.

5. Cum veți implica persoanele în vârstă în campanie?

Prin intermediul întâlnirilor de grup, organizării Caselor Calde, promovării exemplelor pozitive, schimbului de experiență.

În timpul seminarului de susținere, participanții au înaintat și sugerat o serie de idei pentru a le include în scrisorile scrise din partea întregului grup. Trei voluntari au fost de acord să schițeze informația pentru scrisorile ce au fost depuse în aprilie Grupului de Lideri ONG. Iată planul unei astfel de scrisori a grupului:

Scrisoarea a doua: Șefului Departamentului de Ajutor Social – sugestii pentru proiectul unei noi legi cu privire la voluntariat și rolul (și sponsorizarea) ONG-urilor.

- Definirea noțiunii de voluntariat – misiune și viziune
- Metodele de stimulare a voluntarilor
- Drepturile și obligațiile voluntarilor
- Specificarea categoriilor de voluntari
- Specificarea serviciilor oferite de voluntari
- Oferirea resurselor financiare pentru dezvoltarea unei mișcări de voluntariat
- Implicarea ONG-urilor în mișcarea de voluntariat.

„Am fost reprezentantul grupului de persoane în vârstă din partea Asociației „Bunătatea”, m-am întâlnit cu Președintele Parlamentului Republicii Moldova, pentru a discuta problemele sociale. Când scriam acestea, ni s-a spus că legea cu privire la ajutorul social va fi revăzută împreună cu persoanele în vârstă”.

Un voluntar, Asociația Republicană a Pensionarilor

La nivel local, persoanele în vârstă și-au dezvoltat inițiative puternice de advocatură. În toate regiunile din cadrul proiectului, voluntarii au influențat informația expusă de Directoratul de

Asistență Socială și de la Primărie în privința persoanelor în vîrstă, care aveau nevoie de ajutor financiar urgent, prin organizarea întîlnirilor regulate cu reprezentanții acestor două organe și pregătirea documentelor necesare. Iată cum s-a exprimat unul dintre coordonatorii de voluntari din Orhei (ea însăși voluntar): „Înainte de a cunoaște ce este voluntarul, m-am ciocnit personal de multe cazuri dificile de acest fel. Cînd mi-a fost raportat un astfel de caz, am mers la domiciliul persoanei în vîrstă, am studiat care este situația sa, apoi am raportat la Primărie și la Directoratul de Asistență Socială. De acolo au fost trimiși angajați plătiți cu scopul de a pregăti documentele necesare pentru ajutorul material sau financiar.”

Rolul asociației este de a scurta timpul și de a evita întîrzierile de timp, precum și de a economisi banii consiliului, care pot fi folosiți pentru a plăti serviciile de îngrijire cu preț redus. În ultimii trei ani, asociația a avut grijă ca 3000 de persoane în vîrstă să primească ajutor umanitar, inclusiv 780 persoane în decursul acestui an.

Un aspect important al activităților asociației a fost culegerea și prelucrarea informației cu privire la legislație și implementarea legilor, ce afectează viața persoanelor în vîrstă. Am depus această informație și propunerile noastre, ce se referă la legislație în vederea îmbunătățirii situației persoanelor în vîrstă și care ar ajuta să observăm și să implementăm legislația existentă la instituțiile oficiale de bază.

Ca rezultat al cererii noastre, în 2003, Fundația Municipală de Susținere Socială a alocat 15000 de lei pentru 15 beneficiari în vîrstă. Pentru sărbătorile de Paști, în 2003 și 2004, Fundația de Susținere Socială a repartizat 3750 de lei pentru 25 persoane în vîrstă, a plătit cîte 100 de lei fiecărui pensionar din Trușeni cu vîrsta mai mare de 70 de ani, 1400 de pensionari și persoane cu dizabilități au primit cîte 16 kg de paste făinoase.

Asociația Republicană „Bunăitatea”, Chișinău

Asociația din Orhei a dus tratative cu Centrul Drepturilor Omului (o parte a Asociației “Pro Democrația”) pentru a deschide o filială unde oamenii în etate pot avea acces la consultații pe gratis. Mulți oameni în etate și-au exprimat dorința și necesitatea de consultații juridice, însă acestea sînt, de obicei, foarte scumpe și adesea nimeni nu dorește să piardă timpul cu oamenii în etate, așadar aceste servicii sînt foarte populare.

“Eufrosinia locuiește singură și duce o viață destul de grea după înmormîntarea soțului și a feciorului. Întreprinderea „Apă-canal” n-a vrut categoric să-i schimbe conducta de apă potabilă pînă nu va plăti 600 lei. A plătit, dar a rămas flămîndă și cu plățile comunale neachitate. Chiar după ce conducta a fost înlocuită, mult timp n-au conectat-o la apă pentru simplul motiv că n-au timp, dar facturile de plată îi veneau regulat. A încercat să aducă apă de la fîntînă, dar s-a împiedicat de treptele de la poartă, a căzut, s-a lovit tare, neputîndu-se ridica. A avut noroc de un elev care trecea, a ridicat-o, a dus-o în casă aducîndu-i și apă.

Ne-am adresat urgent la „Apă-canal” s-o conecteze la conducta de apă, iar la primărie – să-i acorde ajutor material ca să plătească datoriile comunale și să cumpere produse alimentare. Am selectat pentru susținerea d-ei doi voluntari.”

Voluntar, Orhei

Oamenii în etate au desfășurat niște campanii de avocatură locale, ce au afectat mai multe generații în comunitate. Următorul exemplu e de la Trinca:

„Arderea pietrei pentru var este o îndeletnicire a locuitorilor din sat din moși-strămoși. Pentru a arde o groapă de var este nevoie de piatră, combustibil și 15-20 de persoane. Deoarece combustibilul s-a scumpit, oamenii au găsit ieșire din situație, folosind pentru ardere mazut ori anvelope uzate. Sub pretextul că în timpul arderii se elimină gaze, care conțin substanțe toxice, reprezentanții de la Centrul de Medicină Preventivă și Poliția Economică, fără avertizare, au venit cu buldozerele și au distrus circa 15 gropi de var. Timp de vreo 3 ani s-au judecat vărarii cu reprezentanții puterii, avînd speranța de a li se restitui banii investiți, dar fără nici un rezultat. Varul este folosit pentru dezinfectarea fîntînilor de pe întreg teritoriul Moldovei și chiar din Ucraina. Acesta a afectat bugetele familiilor vărurilor din sat.

Oamenii din sat i-au întrebat pe cei de la conducere, dacă vor fi sancționate întreprinderile ce se află în centrele orașelor, care, de asemenea, poluiază atmosfera.

Voluntarii au făcut legătură cu administrația publică locală și în comun acord cu Centrul de Medicină Preventivă au permis activitatea în continuare a producătorilor de var. A fost numită o persoană răspunzătoare de graficul de ardere a numai 2 vărării pe zi, iar focul să fie făcut numai cu lemne.”

Voluntarii au descoperit că mass-media a fost destul de receptivă la activitățile voluntarilor în etate din proiect. Cîteva din ONG-uri și-au planificat activitățile lor în mass-media în ajun de 1 octombrie, Ziua Internațională a Oamenilor în Etate, cu toate că scopurile-țintă la fiecare organizație erau diferite.

În acea perioadă la radio a fost difuzată o emisiune despre tratamentul alternativ, care a fost moderat de o voluntară de la Asociația Nursing din Moldova și care-i avea în centrul atenției pe oamenii în etate. La Trinca s-a petrecut o șezătoare tradițională, organizată de voluntarii și beneficiarii proiectului, care a fost filmată de televiziunile locală și națională și despre care s-a scris și în ziarele locale și naționale. A fost un eveniment la care au participat mai multe generații și în așa fel s-a atras atenția întregii comunități.

Asociația Pensionarilor „Bunătatea” a publicat multe articole în ziare, atenționînd oficialitățile despre încălcarea sistematică a drepturilor constituționale ale oamenilor în vîrstă. Iată cîteva articole date publicității: „Alfa și Omega privatizării pămîntului”, „Voie și pămînt”, „Pensionarii îndură foamete”, „Luarea pîinii de la gură”, „Indexarea indexării se amînează așteptării”, „Anul internațional al persoanelor de vîrsta a treia”, „Proiectul legii cu privire la veterani”.

„După Seminarul „Lucrul cu mass-media” participanții în etate de la Asociația „Bătrînețe fără tristețe” au folosit cunoștințele acumulate și au scris un comunicat de presă, în care se adresează semenilor lor din toată țara pentru a le insufla speranță. Acest apel a fost publicat în cîteva ziare locale și naționale.”

Nivelul înalt al acopererii de către mass-media se datorează, în bună măsură, planificării minuțioase de către voluntari:

- Elaborarea de lungă durată a studiilor de caz și a altor materiale pentru campanii
- Discutarea materialelor publicate cu voluntarii și beneficiarii în etate
- Contactul permanent cu jurnaliștii

Pe parcursul proiectului entuziasmul și devotamentul oamenilor în etate și a ONG-urilor, plus mass-media și jurnaliștii receptivi, au fost, probabil, cea mai efektivă avocatură. În toate cele 5 localități au fost implicați mai mulți voluntari, decît s-a planificat inițial. Mulți dintre beneficiari au auzit de serviciile pe care le primesc semenii lor cerînd ajutor și atunci oamenii în vîrstă de la sudul Moldovei au solicitat extinderea proiectului și în comunitățile lor.

Acumularea de fonduri de către voluntarii în etate

„Ca rezultat al cooperării dintre guvern, organizațiile de binefacere și voluntari în ultimele 10 luni 200 de persoane au primit prânzuri la cantinele „Crucea roșie”, „Caritas Moldova”, „Casa Providenței”, cafeneaua „Codru”, cantinele Uzinei „Mezon”. Asociația Pensionarilor „Bunătatea” dorește să aducă mulțumiri Societății „Crucea roșie” din Moldova pentru faptul că, în afara prânzurilor gratuite, a furnizat îmbrăcăminte pentru 120 persoane, 90 de colete cu produse alimentare, 80 de seturi și pachete igienice.

Voluntarii de la Asociația „Bunătatea” au găsit sponsori pe următoarele căi:

- Din septembrie 2000 „Union Fenosa” a oferit prânzuri pe gratis pentru 20 de persoane lunar. Pentru moment 160 de persoane în etate nevoiașe au fost hrănite. Această schemă continuă.
- Ca urmare a unei adresări în scris a unui voluntar de la Asociație, Primăria a alocat 5000 de lei ca ajutor financiar pentru 50 de persoane în etate nevoiașe în timpul lunilor de iarnă.
- Cu susținerea Departamentului de Asistență Socială a preturii Botanica au fost distribuite 10 tichete pentru serviciile de frizer gratis. Această distribuție se face lunar și este oferită celor mai vulnerabili oameni în etate.
- Magazinul pentru pensionari „Binefăcătorul” oferă îmbrăcăminte cu prețuri reduse
- Dl Iurie Dodon, directorul marketului „Fina” a înmînat pensionarilor pachete cu produse alimentare la o „Casă caldă” organizată.

„Asociația Veteranilor și Pensionarilor din Orhei a reușit să obțină de la Primărie 32,5 ha de pământ, pe care l-a împărțit la peste o mie de bătrîni, care-l pot lucra și au dorință pentru a se ocupa cu legumăritul. Voluntarii în etate ară și pregătesc pământul pentru însemînțare. Organizația a făcut legătură cu organizațiile de ajutor umanitar din Germania „Salvați bătrînii și copiii”, prin Dl F. Lichtgolz, fost medic la Orhei. Această organizație ne aduce ochelari, medicamente, proteze, cîrje, aparate auditive, produse alimentare, cărucioare pentru invalizi și îmbrăcăminte purtată.”

„Dl Vasile Botoroga este mereu în mișcare, plin de viață, vioiciune. El le inspiră beneficiarilor săi optimism și putere de a trece peste greutăți. Cînd i s-au plîns că puntea de trecere peste râul Răut e stricată și nu pot trece peste ea în oraș și înapoi, dl. Botoroga s-a prezentat la primărie cerînd reparația punții. El însuși a găsit un sponsor, care i-a dat lemn și scîndură necesară. În trei zile puntea a fost restabilă și locuitorii din orașel i-au adus mulțumiri.”

Raportul unui voluntar, Orhei

Obținerea finanțării:

Asociația „Bunătatea” a avut succes în mod deosebit la obținerea finanțării din partea întreprinderilor locale, aplicînd următoarele principii:

- Le mulțumesc pentru întîlnirea oferită
- Se gîndesc la timpul potrivit pentru întîlnire
- Încearcă să nu renunțe
- Mențin legăturile, trimițîndu-le informații despre activități
- Îi invită la întîlnirile cu oamenii în etate și alte diverse evenimente
- Le aduce mulțumiri în mod public

La seminarul „Acumularea de fonduri”, în iunie 2004, participanții au considerat următoarele activități de ridicare a fondurilor, care ar putea face parte dintr-un proiect al ONG-urilor din Rețea în 2005:

- O expoziție cu lucruri confecționate de către oamenii în etate (avînd articole și pentru vînzare)
- Un concurs „Miss Bunică și Mr. Bunel”
- Scrierea unei declarații către guvern vizînd problemele oamenilor vîrstnici și semnată de către toate ONG-urile
- Lobbying în comun
- O masă rotundă cu participarea tuturor beneficiarilor din toate localitățile
- Un concert cu participarea formațiilor de oameni în vîrstă, cîntăreți, dansatori etc.
- Deschiderea unei băi publice și a unei frizerii pentru oamenii în etate, unde vor deservi voluntarii
- Un eveniment ce ar recunoaște contribuțiile oamenilor vîrstnici în fiecare comunitate
- Felicitarea celor mai vîrstnici locuitori
- Felicitarea cuplurilor, căsătorite acum 50 de ani

Avînd la bază experiența lor de ridicare a fondurilor, participanții au elaborat următoarele principii:

- Asigurați-vă că ați făcut o cercetare amplă și știți bine pentru ce vă trebuie banii
- Aflați cît mai mult posibil despre donatori (calea spre inima lor)
- Finanțarea necesităților reale avînd scopuri reale
- Donatorii caută proiecte durabile
- Cooperarea dintre grupuri pentru finanțare
- Puneți-vă în locul donatorilor (ce anume vor dori ei să vadă?)
- Fiți insistenți cu donatorii
- Lobbying și publicitate pentru a îmbunătăți imaginea organizației
- Planificarea bună e un moment foarte important
- Finanțarea diversă – locală, națională, internațională
- Găsiți modalități pentru a aduce beneficii și donatorilor locali (spre ex., aduceți mulțumiri în public)
- Gîndiți-vă la niște activități locale pentru adunarea banilor (loterii, evenimente sponsorizate, vinderea produselor etc.)
- Este un domeniu competitiv – fiți ingenioși, găsiți idei pentru a impresiona donatorul

Coordonarea fondurilor și resurselor donate

Din experiența proprie de a coordona finanțele și resursele donate voluntarii Asociației Pensionarilor „Bunătața” au făcut tot posibilul de a aduce mulțumiri public sponsorilor și, ceea ce e la fel de important, „am adunat documentele cerute și am luat la evidență toate bunurile materiale, asigurîndu-ne ca ele să fie toate depozitate în așa fel, ca nimeni să nu le poată folosi pentru interese personale. În această comisie au fos incluși voluntari în etate de la Asociație. Atunci cînd se făcea vreo încercare de a sustrage ceva din ajutorul umanitar, aceasta se raporta și se înregistra.”



SUSȚINEREA, MOTIVAȚIA ȘI FORMAREA GRUPURILOR DE VOLUNTARI ȘI DE OAMENI ÎN ETATE

Oferirea susținerii

Voluntarii, beneficiarii și ONG-urile au menționat cu toții că lucrul cu beneficiarii în etate poate fi uneori problematic. Voluntarii sînt martori ai sărăciei și nedreptăților împotriva oamenilor în etate, care le face să fie răutăcioși, ei pot să se simtă frustrați de faptul că ei pot oferi puțină susținere și mulți voluntari trec prin moartea unor beneficiari mai în vîrstă sau a colegilor voluntari. Oamenii în etate și ONG-urile din toate localitățile au elaborat niște mecanisme de susținere pentru voluntari și, la rîndul său, reprezentării oamenilor în etate și liderii de ONG au primit o susținere și o ghidare din partea organizației „Respirația a doua”, HelpAge International și din partea altuia la întîlnirile de lideri în cadrul proiectului.

Raporturile de proiect din Trinca și Orhei au subliniat rolul coordonatorului-formator de voluntari. Voluntarii mai experimentați au oferit o ghidare membrilor echipei de îngrijire la domiciliu și, spre exemplu, în Orhei, fiecare susține 6-7 voluntari. Coordonatorii se asigură că voluntarii au posibilitatea de a se întîlni regulat pentru a discuta diferite situații în care s-au aflat sau despre orice beneficiar, pe care grupul îl consideră că are nevoie de susținere suplimentară. Grupul are, de asemenea, posibilitatea să îndrumeze voluntarii mai noi și să înnoiască listele de beneficiari, care cel mai mult au nevoie de serviciile lor.

Cele expuse mai jos vin din partea Asociației Nursing din Moldova și ne demonstrează importanța grupurilor de susținere pentru voluntari de a se împărtăși cu emoțiile, de a-și deschide sufletul și de a obține o a doua opinie:

„Voluntarii sînt încurajați să-și împărtășească experiența și să cerceteze modele noi de lucru. Ei sînt invitați să se asculte unul pe celălalt și să se susțină reciproc prin intermediul schimbului de informație și de sfaturi. Grupurile de susținere oferă vîrstnicilor șansa de a demonstra înțelepciune și de a-și folosi experiența.”

Un alt element crucial de susținere e recunoașterea, cînd este necesar un nou training sau o informație nouă pentru a îndeplini activitățile planificate de voluntari. În acest capitol noi cercetăm unele training-uri, pe care voluntarii le-au primit pe parcursul proiectului. Un training suplimentar a fost oferit de către un membru al Rețelei HAI pentru Europa Centrală și de Est – Societatea Română Alzheimer, ca un răspuns la necesitățile de instruire identificate de către voluntari în decursul activităților lor.

„Lucrul nostru poate n-ar fi avut un efect scontat, dacă n-am fi fost instruați permanent la seminare și ședințe petrecute regulat de către personalul de la „Respirația a doua” și HelpAge International, care și-a împărtășit neconținut cunoștințele și practica în domeniul voluntariatului și a oamenilor în etate. Noi sîntem în stare să-i instruim pe voluntarii noștri și să asigurăm bunăstarea persoanelor bolnave și sărace.”

Coordonator de voluntari, Asociația Veteranilor și Pensionarilor din Orhei

Rețeaua le-a dat ONG-urilor posibilitatea de a îmbunătăți calitatea voluntariatului prin intermediul cooperării cu alte organizații. Atunci cînd reprezentanții oamenilor în etate și liderii ONG se întâlneau la diferite training-uri și ședințe, participanții își împărtășeau experiența, deoarece acumularea cunoștințelor noi duc la sporirea calității tuturor activităților ONG-urilor din rețea. „Chiar și liderii de grupuri au avut multe lucruri de învățat unii de la alții. De fiecare dată cînd ne întâlneam ne împărtășeam experiența din practica noastră de voluntariat și succesele obținute.”

Elena STEMPOVSCHI, Asociația Nursing din Moldova

Cu toate că activitățile din proiect erau în mare măsură neoficiale așa ca voluntariatul să poată fi accesibil pentru oamenii în etate și pentru alții din comunitate, voluntarii au elaborat niște metode proprii de a oferi susținere voluntarilor și beneficiarilor noi și celor deja existenți. Spre exemplu, la Asociația Republicană „Bunătațea” voluntarii participă la înregistrarea vizitelor de către beneficiari, la fel și la distribuirea ajutorului umanitar.

„Voluntarii au acceptat cerințele noi. Lor le-a plăcut noile condițiile în care ei își desfășurau activitatea lor, deoarece ei simțeau că atunci, cînd lucrezi cu persoane în etate vulnerabile, voluntarii trebuie să demonstreze abilitatea de a comunica și de a le da beneficiarilor posibilitatea de a-și împărtăși opiniile, singurătatea și sentimentele de disperare.”

Coordonator de voluntari, Asociația Veteranilor și Pensionarilor din Orhei

Și la final, încă o formă de susținere identificată de către voluntari e recunoașterea limitelor oamenilor în etate și a voluntarilor. Aceasta include selectarea potrivită a voluntarilor pentru activitățile pentru care ei sînt instruiți sau au cunoștințe bazate pe experiența lor, de asemenea, voluntarii sînt instruiți să fie cinstiți cu beneficiarii despre lucrurile pe care ei nu le pot oferi.

Motivația voluntarilor și a participanților în etate

ONG-urile implicate în proiect au susținut permanent voluntarii săi, dar nu numai datorită susținerii oamenilor în etate au rămas fideli proiectului...

„Dacă cu 2-3 ani în urmă făceam acest lucru ca un serviciu oarecare, fără a ne da seama care este rezultatul, a venit vremea cînd parcă ni s-au deschis ochii, nouă înșine și a beneficiarilor noștri. E vorba de o nouă înțelegere a procesului de ajutorare a oamenilor nevoiași, o înțelegere a oamenilor care ajută fără un câștig material. Această schimbare de înțelegere a avut loc odată cu apariția proiectului implementat de către HelpAge International și „Respirația a doua”.

Voluntar, Asociația Veteranilor și Pensionarilor din Orhei

„Neuitate au fost întîlnirile cu pacienții în cadrul „Caselor calde”, care au fost adevărate sărbători pentru oamenii în etate implicați... Pentru sărbătorile de Crăciun voluntarii au organizat vizite la domiciliu cu pachete alimentare, au fost organizate cete de colindători. A fost o rază de soare și de lumină pentru acești bătrîni... La fel și la sărbătoarea de Paști. Seara voluntarii au fost la teatru, după aceea au mers la biserică, au sfințit pasca oferită și pacienților la domiciliu.

Un șir de activități au fost organizate și pentru grupurile de suport. De exemplu, de Ziua Internațională a Oamenilor în Etate a fost organizată o excursie gratis la Muzeul Național, unde

nici unul din voluntari nu a avut ocazia să-l viziteze pînă atunci. Tot cu acest prilej a fost organizată o masă rotundă, la care s-a discutat despre problemele oamenilor în etate. Grupul de suport (voluntarii) au primit felicitări din partea reprezentantului HelpAge International, „Respirația a doua” și președintele Asociației Nursing. Cu această ocazie voluntarii au primit mici cadouri.” „Pentru a demonstra aprecierea voluntarilor de către ONG-uri s-a organizat o întâlnire socială avînd un program ales de înșși oamenii în etate.”

Voluntari, Asociația Nursing din Moldova

„A fost organizată o întâlnire pe teritoriul fostului sanatoriu din apropierea satului. Voluntarii s-au plimbat pe iarbă verde, și-au adus aminte de tinerețe, de prima lor iubire; și-au adus aminte cît de bun a fost sanatoriul acesta. La finele întâlnirii bătrînii au stat la masă cu fel de fel de bucate de la țară, iar Asociația le-a oferit niște pachete alimentare.”

Valeriu MARCIUC, „Tinerețe fără Tristete”, Cinișeuți

„Voluntarii și oamenii în etate, din Trinca și Edineț susținuți de proiect, au muncit timp de 3 săptămîni pentru a pregăti o prezentare a activităților lor la o șezătoare organizată. Participanții erau foarte entuziasmați. Toți erau bucuroși să participe la această întâlnire și erau mîndri că au fost primii în sat, care s-au adunat la astfel de șezătoare, ca să-și amintească trecutul. Ei au făcut repetiții timp de 2-4 ore și s-au consultat cu alți oameni din sat.”

Alexandra TETIU, „Speranțele Bătrînilor de la Nordul Moldovei”

Unele metode folosite pentru a spori motivația au fost următoarele:

- O excursie pentru voluntari
- Un eveniment de prezentări și certificate
- Organizarea programului „Casa caldă” cu voluntari și beneficiari
- Invitarea voluntarului de a fi mai implicat în evenimentele proiectului, ca întîlnirile de lideri etc.
- Mici cadouri, cum ar fi: pachete alimentare, confecții făcute de beneficiarii în etate
- Mass media acoperă evenimentele pentru a demonstra activitățile făcute comunităților locale
- Asigurarea că voluntarii au posibilitatea de a se implica în design-ul proiectului
- Asigurarea că apelurile pozitive de la beneficiari sînt transmise voluntarilor
- Frecventarea training-urilor din cadrul proiectului

Ca și beneficiarii în etate, voluntarii sînt diferiți. Unora le place atenția; alți voluntari preferă o recunoștință mai discretă.

Acest proiect a demonstrat că, atunci cînd voluntarii sînt susținuți și au o motivație, ei sînt nespuse de dedicați activităților lor. Mulți voluntari în etate și-au dedicat voluntariatului aproape 2 ani și, în afara înlocuirii voluntarilor care au părăsit activitățile lor din diverse motive, toate ONG-urile au confirmat o creștere constantă a numărului de voluntari. Cei mai dedicați voluntari constituie chezașii de apărare a drepturilor și intereselor oamenilor în etate și a societății civile în general.

Problemele confruntate de voluntari și organizații

La etapa finală a proiectului, se pare că s-au uitat de toate problemele, cu care s-au confruntat oamenii în etate, liderii ONG și cele 2 organizații partenere, dar aceste probleme au schițat modelele potrivite pentru fiecare regiune în parte.

Păstrînd natura participativă a proiectului, oamenii în etate ca beneficiari, voluntarii și liderii ONG au condus procesul de identificare și soluționare a problemelor menționate mai jos.

Mentalitatea

La Conferința de răspîndire a activităților din proiect (octombrie 2004), voluntarii în etate și liderii ONG, implicate în acest proiect, au evidențiat problemele legate de faptul că cineva întotdeauna va fi responsabil de schimbarea situației în care oamenii în etate s-au aflat. Cîțiva dintre moderatorii au legat aceasta cu timpurile sovietice, cînd majoritatea populației nu era stăpînă pe propriul său destin, dar care s-a obișnuit să primească diverse beneficii garantate de către stat. Moderatorii au menționat că această „mentalitate” înseamnă că unii oamenii nu prea doreau să participe fără nici un beneficiu material sau, de la început, era greu de acceptat concepția de voluntariat, deoarece ei considerau că statul este acela care trebuie să ofere servicii pentru oamenii în etate.

Această problemă s-a mai spulberat pe parcursul proiectului, iar voluntarii și beneficiarii au putut vedea entuziasmul participanților la proiect. La etapa inițială a proiectului însă organizatorii trebuiau să găsească soluții pentru rezolvarea acestor probleme. Voluntarilor și beneficiarilor din toate localitățile implicate în proiect li s-a oferit niște pachete cu produse alimentare pentru a-i atrage într-o oarecare măsură, pentru a asculta o prezentare a obiectivelor proiectului și a afla necesitățile și potențialele activități ale lor. Oamenii în etate din Orhei și Trinca au fost mai receptivi de la începutul proiectului, deoarece activitățile au constat în păstrarea sistemului neoficial de susținere și ajutor existent cu care oamenii în etate erau deja obișnuiți.

Neîncrederea și suspiciunea oamenilor în etate

„Unii din beneficiari refuză să primească voluntarii fără ceva ajutor material sau financiar. Spre exemplu, dl. Stici este invalid de gr. I cu vederea, paralizat de mîna dreaptă și piciorul drept. După multă trudă și lecuire a început să se miște cît de cît în cîrje. Este nevoit s-o facă fiindcă soția lui este grav bolnavă, a suferit multe operații chirurgicale la Chișinău. Voluntarii simt că dl. Stici este supărat pe toată lumea. Prima dată a alungat voluntarii de la poartă, deoarece nu ia-u adus nimic. Voluntarul coordonator a fost nevoit să intervină personal, i-a lămurit scopul grupurilor, a întocmit documentele necesare și prin Primărie l-a ajutat financiar cu 300 lei. De atunci a și căpătat încrederea față de voluntari. Acum el singur e voluntar și îi ajută cum poate unei vecine complet oarbe.”

„Ca voluntari sîntem optimiști. Dacă la început beneficiarii nu aveau încredere în noi și noi îi convingeam că motivele noastre sînt binevoitoare, pînă la urmă ei ne primeau cu inimile deschise, ne ascultau și ne salutau cu cuvinte calde și de încurajare. Dacă noi îi ajutăm cît de puțin, la ei apare încrederea în noi.”

Coordonator de voluntari, Asociația Veteranilor și Pensionarilor din Orhei

Aceste comentarii din Orhei demonstrează suspiciunile cu care s-au confruntat unii voluntari atunci, cînd au încercat să susțină beneficiarii proiectului. Voluntarii au completat un chestionar

În această toamnă 2004 și și-au exprimat părerea că mulți oameni în etate s-au săturat de discutat numai despre probleme și de politicieni, care nu se țin de cuvânt de îndată ce au fost aleși. Unele persoane în etate considerau că acest proiect e de astfel de natură și încercau să se apere de o nouă deziluzie.

Pe parcursul proiectului, oamenii în etate au auzit de la alți beneficiari și din mass media că proiectul a avut un impact pozitiv asupra vieților multor vîrstnici, dar de la începutul proiectului voluntarii și liderii ONG au trebuit să stabilească credibilitate.

Ei au obținut acest lucru persistînd, ascultînd cu răbdare frustrațiile oamenilor în etate și ideile lor, cum de îmbunătățit situația lor, în unele cazuri prin oferirea unui mic ajutor material în formă de pachete cu produse alimentare.

Consultație și participare

„Ca rezultat al unei consultații limitate cu oamenii în etate la Cinișeuți, ONG-ul local și voluntarii la început au fost schițate niște activități în care oamenii în vîrstă din comunitate nu erau interesați. A fost necesar de revăzut lucrul și de planificat astfel de activități în care omaneeii în vîrstă erau interesați.”

Raportul HelpAge International, decembrie 2003

În conformitate cu experiența globală a organizației HelpAge International cel mai important factor în obținerea succesului în activitățile cu oamenii în etate, în special acele persoane în etate, care așteaptă să beneficieze sau să implementeze un proiect, este participarea acestor oameni în etate la orice etapă a schițării, implementării și evaluării proiectului. Acest fapt este menționat de către Asociația Veteranilor și Pensionarilor din Orhei.

„La seminare, training-uri și conferințe din cadrul proiectului, organizația și-a adunat membrii săi pentru a discuta, cum de organizat activitățile inițiale ale voluntarilor cu oamenii vîrstnici din Orhei. Ideea aceasta a devenit populară în rîndul membrilor Asociației chiar de la început: peste 20 de oameni s-au încadrat în voluntariat.”

Prima etapă a acestui proiect a început înainte de a fi înaintată propunerea către Comisia Europeană, atunci cînd „Respirația a doua” și HelpAge International a intervievat niște grupuri de oameni vîrstnici și ONG-urile sale pentru a identifica cei mai vulnerabili oameni în etate în acele localități potențiale ale proiectului, necesitățile lor și ideile lor despre ce e necesar, pentru ca situația lor să se îmbunătățească. La începutul implementării proiectului (vezi Secțiunea C) ONG-urile erau susținute să folosească metode participative la întîlnirile cu oamenii în etate pentru a identifica, cum fiecare grup va folosi bugetul său pentru mini-activități.

În contextul unui proiect finanțat, procesul participativ poate derula extrem de încet. Este necesar, de obicei, de a organiza cîteva întîlniri pentru a se asigura că oamenii în etate, fiind beneficiari și participanți ai proiectului, au posibilitatea de a se gîndi ce poate schimba lucrurile, ce resurse, deprinderi și experiență au ei la dispoziție la moment, cum vor fi folosiți banii și cum ei pot demonstra impactul activităților. Este tentant de a „încuraja” discuțiile în direcția în care ONG-ul speră să meargă. Pentru a evita acest lucru, este recomandabil, ca și în cazul organizației din Orhei, ca oamenii în etate să-și monitorizeze discuțiile lor sau să li se dea instrucțiuni în prealabil. pentru a supraveghea moderatorii ONG și a monitoriza nivelurile participării.

O altă problemă este de a asigura participarea unui număr egal de grupuri etnice, genuri și pături sociale. Numărul egal al participanților în grup va avea un efect considerabil asupra necesităților identificate și activitățile alese, deci, pot exclude membrii în etate cei mai vulnerabili

ai comunității. Spre exemplu: câteva grupuri au observat că participă cu mult mai multe femei decât bărbați. Ca să regleze cât de cât situația ei s-au gândit unde, de obicei, bărbații se adună într-o comunitate și au încurajat participanții bărbați de a prezenta cunoștințelor lor. Grupurile puteau, de asemenea, să mai chibzuiescă asupra metodelor folosite cu grupul, despre localul unde ei se întâlnesc sau cine moderează discuțiile.

Obstacolele întâlnite de către oamenii în etate

Sînt alte probleme, care pot fi considerate ca fiind niște obstacole inconștiente, dar care pot împiedica grupurile să participe. Iată o listă a obstacolelor alcătuită de către oamenii în etate, care au participat în acest proiect:

- Acces la încăperi pentru întâlniri. Oamenii în etate trebuie să folosească mijloace de transport pentru a se deplasa în acel loc? Trebuie ei să plătească pentru a ajunge acolo? Au oare membrii grupului probleme cu deplasarea?
- Presupuneri despre oamenii în etate. Într-un grup oarecare o persoană vîrstnică era considerată creștin, dar de fapt, era musulman. Voluntarii și-au dat seama mai apoi că aceasta ar fi putut cauza ofense și acest participant ar fi putut fi exclus din cauza localului desfășurării întâlnirilor sau a gustărilor oferite.
- Evenimentele externe îi sustrag pe oamenii în etate. Un grup a aflat că oamenii în etate trebuiau să fie în cîmp din cauza secetei; la un alt eveniment aveau loc și alegerile, iar pe parcursul unei alte întâlniri în țară se desfășura recensămîntul!

Fiecare poate să-și creeze anumite păreri, presupuneri; punctul-cheie care trebuie să fie reținut e de încercat să ne dăm seama că le facem. Orice eveniment ar fi trebuit să fie planificat împreună cu oamenii în etate, de întrebare cînd le este mai ușor să se întâlnească, despre credința lor și despre evenimente care trebuie să se desfășoare în viața și comunitatea lor. Este evident că unele lucruri nu pot fi planificate și uneori cele mai bine chibzuite planuri pot fi întrerupte de către schimbarea timpului!

Implicarea altor părți interesate

O activitate-cheie a proiectului a fost atenționarea Guvernului, ONG-urilor și a altor părți interesate asupra avocatului conduse de către oamenii în etate. Toți participanții au înțeles de la bun început că aceasta nu va fi deloc ușor. Iată câteva păreri despre părțile interesate ale proiectului evidențiate de către voluntari și beneficiari:

- „Legile sînt scrise, dar nu sînt controlate, îndeosebi de funcționari de diferite niveluri”,
- „Noi avem nevoie de mai puțină laudă și de mai multă sinceritate din partea funcționarilor de stat”,
- „Dacă organizațiile neguvernamentale n-ar fi fost atît de sporadice și s-ar uni într-o rețea, fiind aparte de funcționarii de stat, ar fi fost posibil de a lucra cu ele”.

A. PAVLIC. Sumar al chestionarului pentru oamenii în etate implicați în proiect, Bălți, octombrie 2004

Aceste păreri au fost adunate la sfîrșitul proiectului, deoarece, în pofida faptului că s-au obținut multe rezultate pozitive, oamenii în etate s-au confruntat cu multe piedici în activitățile lor de avocatură. Iată ce-au evidențiat ei la un seminar desfășurat în cadrul proiectului:

- Stabiliți principalele obiective, adică stabiliți oamenii care vor îndeplini în cea mai bună măsură, ceea ce dvs doriți să obțineți. Dacă metota dvs. nu merge, găsiți alta nouă.
- Dedicăți timp suficient obiectivelor. Gândiți-vă la ei ca la individualități, și nu ca la niște instituții. Aflați totul ce-i posibil despre ei.
- Urmăriți angajamentele, pe care le-au făcut oamenii – Nu uitați de așa-zisele victorii pe hîrtie și starturi false.
- Nu subapreciați timpul necesar – avocatura necesită un timp îndelungat, schimbarea politicilor e un proces lent și poate lua de la început.
- Lucrați ca o echipă. O avocatură reușită necesită un șir de deprinderi, inclusiv cercetări, comunicare, monitorizarea proiectului și cunoștințe politice.
- Lucrați într-un mod participativ pentru a vă baza avocatura pe experiența și viziunile persoanelor dezavantajate și de a înțelege impactul, pe care îl are politica asupra vieților lor.

Limite în lucrul voluntarului

Oamenii în etate și ONG-urile au identificat recunoașterea limitelor lor, ca fiind o trăsătură caracteristică principală a potențialilor voluntari, dar în practică unii din cei mai experimentați și devotați voluntari au fost nevoiți să spună „nu” gândindu-se la propriile necesități ca fiind o problemă principală. Voluntarii care și-au luat responsabilitatea de a ajuta pe cei mai vulnerabili decît ei înșiși, deseori trebuie să fie auto-disciplinați și să primească o susținere considerabilă din partea colegilor voluntari și ONG-uri pentru ca ei să poată să-și recunoască propriile limite.

„Dl. Vidru, veteran de război, cu răni deschise pe tot corpul. Medicii nu mai au ce-i face. În familie e o disperare grozavă, de durere el strigă zi și noapte. Oricine ar veni la el, le cere medicamente, care să-i aline durerile. Soția nu mai are nici cîrpe, pentru a le schimba pe cele de sub el. Cu toate că voluntarii îl ajută cu ce pot, ei simt că cuvintele lor aici sînt de prisos”.

Voluntar, anonim

Finanțarea

În pofida succeselor elucidate în Secțiunea D și altele, care n-au fost menționate aici, cîtiva din voluntari au susținut că finanțarea „nu are și nu va avea un impact substanțial asupra eradicării sărăciei oamenilor în etate”. Chiar dacă este destul de clar, cum de făcut lobbying asupra potențialilor sponsori, iar guvernul și sponsorii au înțeles din ce în ce mai bine rolul oamenilor în etate și activitățile lor, unele obstacole vor fi greu de trecut și va fi posibil numai, avînd o suținere permanentă din partea guvernului.

Voluntarii în etate au identificat următoarele obstacole principale în acumularea de fonduri în Moldova:

- Legislația nu încurajează populația să facă donații
- Lipsa înțelegerii businessman-ilor față de ONG-uri
- Indiferența potențialilor sponsori
- Organizațiile de stat nu înțeleg oamenii în vîrstă
- Activitățile noastre sun non-profit ceea ce nu atrage sponsorii
- Concurența dintre ONG-uri pentru finanțare
- Lipsa tradițiilor de sponsorizare în Moldova

În pofida acestor puncte enumerate, oamenii în etate și ONG-urile lor și-au exprimat dorința de a continua activitățile, ce necesită bani puțini îndată ce va începe finanțarea proiectului.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

„Ar fi fost bine ca oamenii la bătrînețe să poată să stea pe un scaun, să citească o carte sau să se joace cu nepoții săi. În zilele noastre, oamenii în vîrstă sînt considerați ca o povară pentru societate și nimănui nu-i pasă de ei.”

Alexandra TETIU, director, „Speranțele Bătrînilor de la Nordul Moldovei”

Experiența ONG-urilor și a oamenilor în etate din acest proiect demonstrează încă o dată că majoritatea oamenilor vîrstnici au fost grav afectați de tranziția de după sistemul sovietic. Există o inegalitate dramatică între veniturile oamenilor în vîrstă și cheltuielile de fiecare zi; mulți oameni în etate se înfruntă cu cheltuieli suplimentare din cauza medicamentelor scumpe sau tratament și a obligațiunilor, care le au de a susține nepoții lor ai căror părinți sînt plecați la muncă peste hotare. Aceste schimbări economice și micșorarea serviciilor și bugetului de stat a dus la izolarea unor anumite pături ale populației și, în special, a bătrînilor care locuiesc singuri sau care suferă de o boală istovitoare.

Cercetarea în prealabil a proiectului a indicat că oamenii în etate simt că, în pofida acestor presiuni, calitatea vieții lor s-a ameliorat prin implicarea lor în grupurile de ajutor reciproc și ei au o mare responsabilitate de a avea grijă de semenii, din comunitatea lor.

Iată cîteva gânduri exprimate de către oamenii în etate și ONG-urile lor:

- „Vîrsta înaintată este o parte din viața fiecăruia și este un proces, care poate fi accelerat sau încetinit în dependență de condițiile de viață ale omului.”
- „Ca rezultat al proiectului, pentru o bună parte a oamenilor vîrstnici din Moldova, viața a devenit mai interesantă și ei au fost inspirați să ducă o viață mai activă.”
- „Cei mai activi bătrîni din sat și-au dat seama că ei pot să se unească, să-i ajute pe ceilalți și să încerce să-i încurajeze să nu cadă disperării.”
- „Un factor important în succesul activităților desfășurate a fost participarea Asociației la seminare și colaborarea cu ONG-urile din Rețeaua ce lucrează cu și pentru oamenii în etate.”
- „Noi îi ajutăm pe oamenii în etate să se integreze în societate. Astfel, oamenii sînt mai bine informați, participă activ în viața de toate zilele, se simt mai importanți și mai necesari.”
- „Îngrijire personală; informație oferită despre drepturile oamenilor în etate și despre noutățile din lume; susținere morală – toate sînt niște servicii care se poate ușor de îndeplinit și care sînt solicitate.”

ONG-urile locale au demonstrat că modelele de ajutor reciproc pot fi integrate în comunitățile locale din Moldova și sînt importante pentru dezvoltarea instituțiilor societății civile pentru a substitui serviciile de stat. Rezistența inițială a concepției de voluntariat a fost înclocuită de dorința de a fi o parte a unei rețele active de voluntari. Au avut loc întâlniri permanente în toate regiunile participante, iar oamenii în etate au elaborat o metodă potrivită pentru acea regiune de a recruta, a instrui, a susține și a găsi o motivație pentru voluntarii lor. Proiectul demonstrează că organizațiile neguvernamentale pot fi la un nivel de bază în Moldova, iar oamenii în etate pot și se organizează pe sine, pentru beneficiul comunității mai pe larg.

Pe baza aprecierilor/ecourilor din partea voluntarilor, beneficiarilor și ONG-urilor s-au alcătuit următoarele recomandări:

a) ONG-urile:

- Sînt încurajate să caute informații despre acest proiect prin intermediul organizațiilor „Respirația a doua” din Bălți și HelpAge International din Londra
- Se consultă cu oamenii în etate despre faptul cum, ei sînt afectați de activitățile lor (ONG) și cum oamenii vîrstnici pot contribui la soluționarea unor probleme specifice din comunitate
- Consideră, cum ele pot răspîndi mai multă informație despre activitățile lor pentru a învăța cît mai multe din experiența fiecăruia
- Tind să fie cît mai transparenți în ceea ce privește relațiile cu instituțiile oficiale și de stat
- Se unesc pentru a promova interese comune așa cum legea propusă despre voluntariat

b) Instituțiile de stat din Moldova:

- Asigură alocarea adecvată a resurselor pentru dezvoltarea serviciilor de asistență socială efectuată de către voluntari
- Îi consultă și coordonează activitățile cu oamenii în etate și ONG-uri pe probleme legate de bunăstarea oamenilor în vîrstă, fie în legătură cu pensiile sau cu strategia propusă pentru oamenii în etate, fie cu probleme mai specifice locale, cum ar fi strategia transportului local
- Implementează promisiunile/obligățiunile față de oamenii în etate, semnate de către Guvernul RM la Madrid în 2002 și se consultă cu ONG-urile ce lucrează cu și pentru oamenii în etate ca „Respirația a doua”, HelpAge International, cum de implementat aceasta (promisiunile)
- Aduce aprecieri funcționarilor, care demonstrează un parteneriat efectiv dintre guvern și organizațiile neguvernamentale în activitățile lor

c) Recomandări pentru instituțiile internaționale:

- Asigură participarea oamenilor în etate în implementarea și dezvoltarea Strategiei de Eradicare a Sărăciei din țară
- Monitorizează performanțele țării conform acordurilor internaționale ca, de exemplu, Planul de acțiune de la Madrid pentru oamenii în etate
- Invită ONG-urile ce lucrează cu și pentru oamenii în etate să participe la obținerea finanțării pentru activitățile lor și proiectează, cum de îmbunătățit accesul la posibilitățile de finanțare pentru grupuri comunitare mai puțin experimentate
- Se asigură că situația oamenilor vîrstnici apare în orice negociere de întărire a legăturilor cu UE sau de acces la UE

„Respirația a doua” și HelpAge International dorește să le mulțumească:

- Comisiei Europene și Development co-operation Ireland
- Tuturor oamenilor în etate care au făcut ca acest proiect să fie reușit
- Tuturor voluntarilor din proiect
- Celor 5 ONG-uri pentru devotament: „Bătrînețe fără Trsitete”, Asociația Veteranilor și Pensionarilor din Orhei, Asociația Pensionarilor din Republica Moldova, „Speranțele bătrînilor de la Nordul Moldovei”, Asociația Nursing

- Delegației Comisiei Europene din Moldova, Ucraina și Bruxelles
- Lui Andrew Humphreys, consultant internațional de dezvoltare organizațională
- Tuturor sponsorilor și organizațiilor care i-au susținut pe oamenii în etate din cele 5 ONG-uri din proiect
- Personalului de la HelpAge International implicat în proiect
- Tatianei Gribincea, Ministerul Muncii și Protecției Sociale
- Lui Jon Barrett, fost manager de programe din Moldova
- Celine Hall, fost manager regional de programe pentru Europa de Sud-Est
- Tuturor translatorilor – Gabrielei Fiodorov, Ecaterinei Neculce, Nataliei Ababii, Oxanei Țurcanu, Nataliei Moraraș
- Personalului de la Agenția de Noutăți Deca Pres



Coperta și procesare computerizată:
Gabriel Andronic

Tiparul executat la tipografia **Reclama**
str. Alexandru cel Bun, 111
MD-2004, Chișinău

Comanda nr. 369

Editura **Pontos**
str. Ștefan cel Mare și Sfânt, 180
MD-2004, Chișinău
tel.: 29.58.04